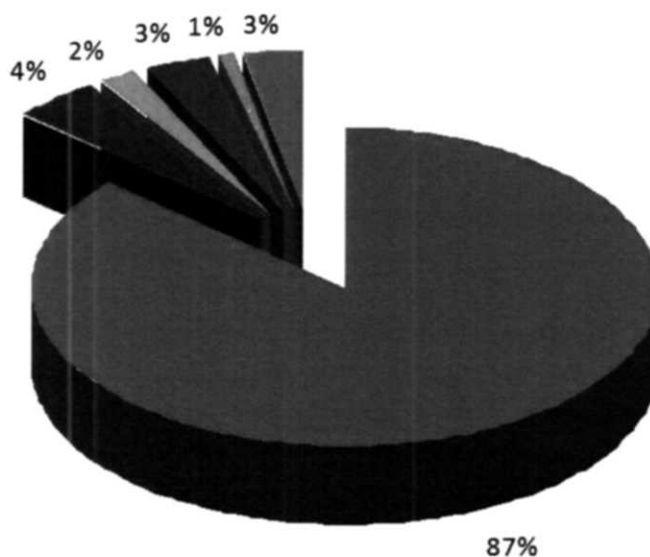


Udział gospodarstw indywidualnych w stosunku do ogólnej powierzchni poszczególnych elementów kształtujących przestrzeń gminy Nysa przedstawia się w następujący sposób:

- użytki rolne razem – 42,16 %;
- grunty orne – 41,54 %;
- sady – 100 %;
- łąki – 78,78 %;
- pastwiska – 84,85 %;
- lasy – 41,53 %;
- pozostałe grunty – 61,19 %.
-

RYCINA 23: Gmina Nysa – struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach indywidualnych w 2010 roku.

■ Grunty orne ■ łąki ■ Lasy i grunty leśne ■ Pastwiska ■ Sady ■ Pozostałe



4.1.2. Charakterystyka gospodarstw rolnych.

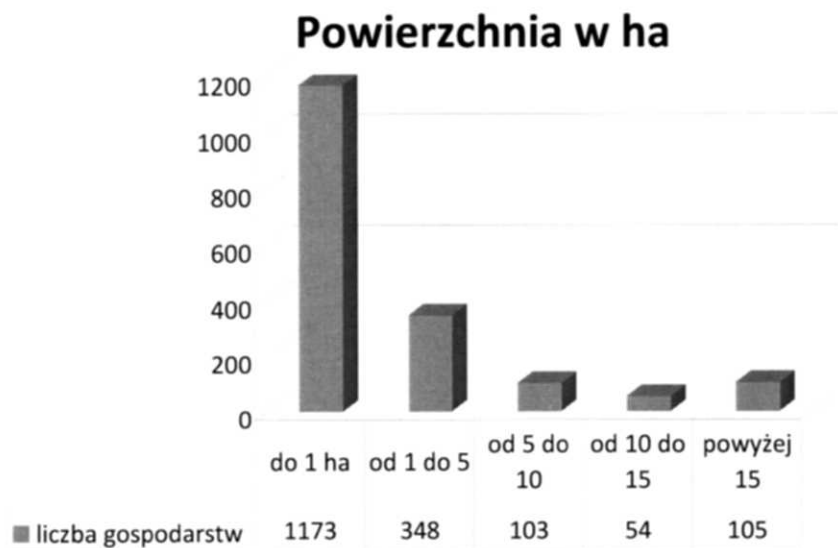
Według danych z Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 roku na terenie gminy Nysa funkcjonowało 1783 gospodarstw rolnych.

TABELA 60: Gmina Nysa – struktura powierzchni gospodarstw rolnych w 2010 roku.

Powierzchnia gospodarstwa w ha	Ilość gospodarstw	Struktura (%)
do 1 ha	1173	65,69
1 – 5	348	19,52
5 – 10	103	5,78
10 – 15	54	3,03
15 i więcej	105	5,89

Źródło: GUS

RYCINA 24: Gmina Nysa – charakterystyka struktury agrarnej w 2010 roku.



Gospodarstwa bardzo małe, to jest o areale do 5 ha, stanowią aż 85 % ogólnej liczby gospodarstw w gminie. Gospodarstwa małe, to jest o areale od 5 do 10 ha stanowią około 6 %, natomiast gospodarstwa średnie jak na polskie warunki, czyli o powierzchni od 10 ha do 15 ha to 3 % ogółu, a gospodarstwa duże o areale powyżej 15 ha stanowią ponad 5 % ogółu. Należy więc przyjąć, że struktura obszarowa gospodarstw rolnych jest bardzo rozdrobniona. Większość małych gospodarstw poszukuje i będzie poszukiwać dodatkowych, pozarolniczych źródeł dochodu. Aby sprostać realiom współczesnej gospodarki rynkowej należy przyspieszyć tempo restrukturyzacji sektora rolniczego, celem poprawy struktury agrarnej gospodarstw. Należy nadmienić, że na podstawie danych z Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku 1170 gospodarstw (65,62 % ogółu) prowadziło wyłącznie działalność rolniczą, 31 gospodarstwa (1,74 %) prowadziły wyłącznie działalność pozarolniczą, 344 gospodarstw (19,28 %) prowadziło działalność rolniczą i pozarolniczą. Ponadto należy zaznaczyć, że 105 gospodarstw rolnych o areale większym niż 15 ha skupiało w swoim władaniu aż 12688 ha z 15530 ha ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych, czyli blisko 76 %. Głównym problemem dla miejscowych rolników jest niska rentowność produkcji rolniczej oraz brak szerszej możliwości podjęcia zajęć pozarolniczych.

4.1.3. Jakość gleb, uprawy, hodowla i ceny gruntów.

Pod względem jakości gleb wyrażonej klasyfikacją według klas bonitacyjnych gmina Nysa posiada dobre warunki do produkcji rolniczej. Areal gruntów bardzo dobrych i dobrych należących do I, II i III klasy bonitacyjnej wynosi 59,23 %. Natomiast areal gruntów średnich należących do IV klasy bonitacyjnej wynosi 3,71 % ogólnej powierzchni gruntów ornych. Zaś ziemie słabe i bardzo słabe V i VI klasy bonitacyjnej stanowią 7,06 % ogólnej powierzchni gruntów ornych. Udział użytków zielonych będących w I – III klasie bonitacyjnej wynosi 62,34 %, w IV klasie – 31,62 % zaś najniższe V i VI klasy to 6,04 %.

Według opracowanej przez Instytut Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach (IUNG Puławy) kompleksowej metody waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej, obliczony dla gminy

Nysa wskaźnik wartości wynosi 86,9 pkt. Jest to wskaźnik wyższy od średniej dla województwa opolskiego wynoszącego 83,2 pkt.

TABELA 61: Gmina Nysa – odsetek gruntów ornych bardzo dobrych i dobrych (I – IVa klasa bonitacyjna) według miejscowości.

Miejscowość	Odsetek gruntów ornych w I – IVa klasie bonitacyjnej ²⁹
Nysa	75,98
Biała Nyska	86,03
Domaszkowice	45,91
Głębinów	52,53
Goświnowice	91,67
Hajduki Nyskie	83,75
Hanuszów	91,85
Ilawa	100,00
Jędrzychów	85,11
Kępnica	99,58
Konradowa	88,65
Koperniki	99,46
Kubice	60,69
Lipowa	98,76
Morów	91,22
Niwnica	61,09
Podkamień	94,55
Przełęk	89,05
Radzikowice	90,00
Regulice	75,00
Rusocin	84,08
Sękowice	83,61
Siostrzechowice	90,32
Wyszków Śląski	79,67
Wierzbicice	99,32
Złotogłowice	78,32

Dane w pozycji Głębinów obejmują dwa sołectwa: Głębinów i Skorochów.

Grunty orne o najwyższym wskaźniku bonitacji występują w obrębach: Biała Nyska, Goświnowice, Hajduki Nyskie, Hanuszów, Ilawa, Jędrzychów, Kępnica, Konradowa, Koperniki, Lipowa, Morów, Podkamień, Przełęk, Radzikowice, Rusocin, Sękowice, Siostrzechowice i Wierzbicice (powyżej 82,85 %³⁰ gruntów ornych w klasie I – IVb), zaś o wskaźniku najniższym w miejscowościach: Nysa, Domaszkowice, Głębinów, Kubice, Niwnica, Regulice, Wyszków Śląski i Złotogłowice (powyżej 20 % gruntów ornych w klasie IVb – VI).

²⁹ Grunty podlegające ochronie.

³⁰ Średnia dla gminy Nysa.

TABELA 62: Gmina Nysa – odsetek użytków zielonych bardzo dobrych i dobrych (I – IV klasa bonitacyjna) według miejscowości.

Miejscowość	Odsetek użytków zielonych w I – IV klasie bonitacyjnej ³¹
Nysa	89,80
Biała Nyska	100,00
Domaszkowice	81,37
Głębinów	90,91
Goświnowice	99,34
Hajduki Nyskie	97,83
Hanuszów	96,43
Łława	97,56
Jędrzychów	100,00
Kępnica	95,83
Konradowa	94,59
Koperniki	92,45
Kubice	95,00
Lipowa	100,00
Morów	96,43
Niwnica	88,78
Podkamień	83,33
Przełęk	97,14
Radzikowice	95,10
Regulice	100,00
Rusocin	91,43
Sękowice	93,94
Sięstrzechowice	100,00
Wyszków Śląski	100,00
Wierzbięcice	100,00
Złotogłowice	93,22

Dane w pozycji Głębinów obejmują dwa sołectwa: Głębinów i Skorochów.

Użytki zielone o najwyższym wskaźniku bonitacji występują w obrębach: Biała Nyska, Goświnowice, Hajduki Nyskie, Hanuszów, Łława, Jędrzychów, Kępnica, Konradowa, Kubice, Lipowa, Morów, Przełęk, Radzikowice, Regulice, Sękowice, Sięstrzechowice, Wyszków Śląski i Wierzbięcice (ponad 93,95 %³² użytków zielonych w klasie II – IV), zaś o wskaźniku najniższym w miejscowościach: Nysa, Domaszkowice, Głębinów, Koperniki, Niwnica, Podkamień, Rusocin i Złotogłowice (poniżej 7 % użytków zielonych w klasie V – VI).

Powyższe uwarunkowania decydują, że głównym kierunkiem w produkcji rolniczej jest uprawa roślinna dostosowana przede wszystkim na potrzeby rolno – spożywczego przemysłu przetwórczego oraz hodowla zwierząt. *Największe znaczenie w gminie miały w 2010 roku (według danych z Powszechnego Spisu Rolnego) następujące uprawy:*

- zboża ogółem – 9148,87 ha (67,71 % powierzchni zasiewów);
- rzepak i rzepik – 3564,75 ha (26,38 %);
- buraki cukrowe – 335,48 ha (2,48 %);
- ziemniaki – 232,17 ha (1,72 %);
- warzywa – 54 ha (0,42 %);

³¹ Grunty podlegające ochronie.

³² Średnia dla gminy Nysa.

4.1.4. Leśnictwo.

Gmina charakteryzuje się nieznacznym zalesieniem. Lasy i grunty leśne stanowią zaledwie 9,2 % powierzchni gminy, to jest 1989,8 ha. Jest to wskaźnik zdecydowanie niższy od średniej dla powiatu nyskiego – 12,50 % i prawie trzykrotnie niższy od średniej charakteryzującej województwo opolskie – 26,5 %.

TABELA 63: Gmina Nysa – wskaźnik lesistości³³ w 2012 roku.

	Gmina Nysa	Powiat Nyski	Województwo Opolskie
Lesistość (%)	9,2	12,5	26,5

Lasami znajdującymi się na terenie gminy Nysa zarządza Nadleśnictwo Prudnik, należące do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Opolu. W 2012 roku ogólna powierzchnia gruntów leśnych na terenie gminy Nysa wynosiła 2004,2 ha, w tym samych lasów 1796,4 ha. Z ogółu gruntów leśnych we władaniu publicznym znajdowało się 1782,4 ha, to jest 89,5.

TABELA 64: Gmina Nysa – powierzchnia lasów i gruntów leśnych według miejscowości w 2007 roku.

Miejscowość (obręb)	Powierzchnia lasów i gruntów leśnych w ha	Wskaźnik lesistości w %
Nysa	49	1,78
Biała Nyska	54	5,54
Domaszkowice	687	39,76
Głębinów	26	1,58
Goświnowice	97	8,59
Hajduki Nyskie	125	11,81
Hanuszów	13	5,00
Ilawa	7	1,98
Jędrzychów	0	0,00
Kępnica	82	8,65
Konradowa	28	6,65
Koperniki	143	16,63
Kubice	28	4,96
Lipowa	106	11,06
Morów	25	5,47
Niwnica	10	1,41
Podkamień	0	0,00
Przełęk	166	27,30
Radzikowice	13	2,01
Regulice	22	5,60
Rusocin	35	4,08
Sękowice	13	3,96
Sięstrzechowice	16	2,93
Wyszków Śląski	90	18,87

³³ Tylko tereny leśne.

Wierzbiewice	157	14,51
Złotogłowice	60	4,04

Dane w pozycji Głębinów obejmują dwa sołectwa: Głębinów i Skorochów.

Największą lesistością, ponad średnią występującą w gminie Nysa, charakteryzują się miejscowości: Domaszkowice, Hajduki Nyskie, Koperniki, Lipowa, Przełęk, Wyszów Śląski i Wierzbiewice. Wskaźnik lesistości w przypadku Domaszkowic sięga blisko 40 %, a w Przełęku ponad 27 %. Najmniejszą lesistość (poniżej 9,14 %) posiadają miejscowości: Nysa, Biała Nyska, Głębinów, Goświnowice, Hanuszów, Iława, Kępnica, Konradowa, Kubice, Morów, Niwnica, Radzikowice, Regulice, Rusocin, Sękowice, Siestrzechowice i Złotogłowice. Na terenie sołectw: Jędrzychów i Pokamień nie ma w ogóle gruntów leśnych.

Podobnie jak w całym kraju oraz województwie opolskim dzisiejszy las na terenie gminy Nysa posiada strukturę gatunkową korzystną z punktu widzenia zysków, ale niekorzystną z punktu widzenia optymalnego wykorzystania siedlisk i bioróżnorodności zespołów leśnych. Obecnie dominującym gatunkiem drzewa jest sosna, kosztem pożądanego z biologicznego punktu widzenia: dębów, jesionów, klonów czy lip. Nadrzędność pozaprodukcyjnych funkcji lasu nad produkcją drewna pojawiło się i funkcjonuje od 1991 roku wraz z datą wejścia w życie „Ustawy o lasach”. Las gospodarczy bliższy wzorcowi lasu naturalnego jest bardziej odporny na działanie szkodliwych czynników. Do najgroźniejszych z nich należą:

- cyklicznie pojawiające się susze;
- skażenie powietrza i gleb zanieczyszczeniami;
- gradacje szkodliwych owadów;
- odbiegająca od przepisów penetracja terenów leśnych przez ludzi;
- ewentualne zmiany struktury własnościowej lasów.

Znaczna część lasów na terenie gminy została uznana jako lasy ochronne: wodochronne, glebochronne, rezerваты przyrody oraz lasy masowego wypoczynku. Cenne pod względem przyrodniczym są lasy nasienne wyłączone z pozyskiwania drewna, zajęte przez starodrzew i służące do pozyskiwania nasion z drzew stojących. Pozostałe powierzchnie lasów na terenie gminy to lasy gospodarcze. W lasach ochronnych prowadzi się gospodarkę leśną zapewniającą utrzymanie spełnianych funkcji ochronnych. Istnienie takich form ochronnych na terenie lasów położonych w granicach gminy Nysa w zasadniczy sposób wpływa na możliwości ich wykorzystywania dla celów rekreacyjnych. Racjonalna gospodarka leśna zapewnia: ochronę gleb i terenów szczególnie narażonych na zniszczenie lub uszkodzenie oraz ochronę wód powierzchniowych i głębinowych. Właściwa gospodarka leśna pozwala miejscowym lasom na spełnianie różnych funkcji, które można podzielić na dwie podstawowe grupy: funkcja produkcyjna i pozaprodukcyjna. Funkcje produkcyjne (gospodarcze) lasu polegają na zdolności do produkcji biomasy i ciągłego powtarzania tego procesu, co umożliwi trwałe użytkowanie drewna i surowców niedrzewnych pozyskiwanych z lasu, w tym użytków gospodarki łowieckiej. Do funkcji pozaprodukcyjnych zaliczyć należy: funkcje ekologiczne i społeczne. Funkcje ekologiczne wyrażają się między innymi korzystnym wpływem lasów na kształtowanie: klimatu, atmosfery, regulacji obiegu wody w przyrodzie, ochronę gleb przed erozją i krajobrazu przed stepowaniem, zachowanie potencjału biologicznego (różnorodność gatunków i ekosystemów) i różnorodności krajobrazu. Funkcje społeczne lasu kształtują głównie korzystne warunki: zdrowotne, rekreacyjne, turystyczne i edukacyjne dla społeczeństwa. Produkcja drewna jest tutaj ograniczona ze względu na pełnione funkcje pozaprodukcyjne. Dlatego też zagospodarowanie tych lasów winno mieć na celu trwałość utrzymania drzewostanu z zachowaniem w nich walorów estetyczno – krajobrazowych.

Nadrzędnym celem ochrony ekosystemów leśnych jest utrzymanie i odtwarzanie ich charakteru, zbliżonego do pierwotnego oraz naturalnego, a także prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej związanej z pozyskiwaniem drewna. Ponadto zgodnie z tendencją zwiększania lesistości kraju wskazane byłoby przeznaczenie pod zalesienie nie użytkowanych gruntów rolnych i użytków zielonych V i VI klasy bonitacyjnej.

4.2 Działalności produkcyjne.

4.2.1. Górnictwo i przetwórstwo kopalin³⁴.

Spośród 5 udokumentowanych złóż kopalin na terenie gminy Nysa obecnie eksploatowane jest jedno. Jest to złóż kruszywa naturalnego „Głębinów – Zbiornik”.

Złóż „Głębinów – Zbiornik” eksploatowane jest przez Opolskie Kopalnie Surowców Mineralnych z Opola, posiadające koncesję ważną do 2017 roku. Koncesją objęta jest zachodnia część złoża i dla tej części ustanowiony został obszar górniczy o powierzchni 192,3 ha i teren górniczy o powierzchni 527,5 ha. Eksploatacja złoża jest ściśle powiązana z utrzymaniem retencyjności zbiornika wodnego i w związku z tym odbywa się spod wody systemem basenowym. Wielkość wydobywania w 2001 roku wynosiła 317 tysięcy ton. Obok tego złoża zlokalizowany jest zakład przerobczy kruszywa „Wójcice” (poza terenem gminy Nysa). Produkowany jest tutaj żwir wielofrakcyjny, grys i piasek uszlachetniony. Odpady eksploatacyjne są na bieżąco zagospodarowywane do prac niwelacyjnych dróg i placów na terenie zakładu górniczego. Natomiast odpady przerobcze powstałe w procesie płukania urobku, w formie półpłynnej gromadzone są w osadnikach zlokalizowanych przy brzegu jeziora na terenie zakładu górniczego.

W ramach złoża „Głębinów – Zbiornik” wyznaczono tereny i obszary górnicze:

- „Głębinów - Zbiornik” ustanowione dla eksploatacji złoża kruszywa naturalnego, koncesję na wydobywanie posiada firma Górażdże Kruszywa Sp. z o.o., Chorula ul. Cementowa 1, 47-316 Górażdże na podstawie koncesji Wojewody Opolskiego nr 25/93 z 04.09.1993 r. znak OŚ. V-7512/1/91/92/93 (koncesja ważna do 18.04.2017 r.),
- „Głębinów - Zbiornik II” ustanowione dla eksploatacji złoża kruszywa naturalnego, koncesję na wydobywanie posiada firma Górażdże Kruszywa Sp. z o.o., Chorula, ul. Cementowa 1, 47-316 Górażdże na podstawie koncesji Marszałka Województwa Opolskiego nr 97/2012 z 06.04.2012 r. znak DOŚ-II.7422.1.5.2012.JJ (koncesja ważna do 31.12.2037 r.).

Iły ceramiki budowlanej ze złoża „Niwnica” eksploatowane były na podstawie koncesji, ważnej do 2004 roku, wydanej osobie fizycznej. Koncesją objęte było wydobywanie iłów oraz piasków w granicach jednego, wschodniego pola złożowego, dla którego utworzono obszar górniczy o powierzchni 1,89 ha. Teren górniczy o powierzchni 9,0 ha obejmował trzy pola złożowe. Wydobyty surowiec przerabiany był w cegielni zlokalizowanej po południowej stronie złoża. Produkowana jest tu była cegła pełna klasy „100” i „150”. Nadkład występujący w niewielkich ilościach, składowany był wewnątrz złoża i służył do niwelacji wyrobisk poeksploatacyjnych. Odpady przerobcze w całości wykorzystywane są do remontu dróg leśnych w sąsiedztwie złoża. Obecnie złóż jest nieczynne i prowadzone są na nim prace rekultywacyjne.

Eksploatacja złoża kruszywa naturalnego „Konradowa – Wyszków” została zaniechana, a w miejscu wyrobiska wybudowano stawy rybne. Zaniechano także eksploatacji kruszyw ze złoża

³⁴ Informacje na podstawie objaśnień do Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000, arkusze: Nysa nr 904 (Awadankiewicz, 2004), Otmuchów nr 903 (Awadankiewicz, 2004) i Skoroszyce nr 871 (Horbowy, 2004).

„Radzikowice”, a na jego miejscu pojawiają się ogniska dzikich składowisk odpadów. W związku z projektem budowy zbiornika retencyjnego „Bielice” złoża „Bielice – Zbiornik” nie jest eksploatowane.

Oprócz ww. na terenie Gminy Nysa zlokalizowane są fragmenty terenów górniczych: „Kamienna Góra” oraz „Nadziejów I” (obydwa w południowej części wsi Koperniki).

4.2.2. Pozostałe działalności produkcyjne.

Nysa jest trzecim co do wielkości ośrodkiem gospodarczym województwa opolskiego znanym głównie z przemysłu motoryzacyjnego, elektromaszynowego, budowlano – montażowego oraz rolno – spożywczego. Obecnie nie ma tutaj wyraźnego, dominującego profilu produkcji. Miejscowe zakłady produkcyjne charakteryzują się różnorodnością branżową, a ich działalność często związana jest z wykorzystaniem zasobów lokalnych. Lokalne zakłady przemysłowe dotkliwie odczuły zmiany, związane z transformacją ustrojową, które nastąpiły pod koniec ubiegłego stulecia. Na przełomie XX i XXI wieku wiele zakładów mimo wieloletnich tradycji zaprzestało lub zmieniło, ograniczając zatrudnienie, profil produkcji. Zaowocowało to dużym bezrobociem. Przedsiębiorstwa takie jak: „Zakład Urządzeń Przemysłowych” SA w Nysie (zajmujący się produkcją urządzeń dla przemysłu chemicznego, energetycznego, cukrowniczego i ochrony środowiska) i „DAEWOO Nysa” (przemysł motoryzacyjny) zostały sprzedane. Jednocześnie zaczęły powstawać i odradzać się firmy zatrudniające od kilkunastu do kilkudziesięciu osób. W lipcu 2004 roku powstała Nyska Regionalna Izba Gospodarcza, założona z inicjatywy przedsiębiorców regionu nyskiego. Izba ta jest dobrowolną organizacją samorządu gospodarczego, zrzeszającą firmy z różnych branż gospodarki i reprezentującą interesy zrzeszonych w niej podmiotów gospodarczych. W lutym 2005 roku została przyjęta w poczet członków Krajowej Izby Gospodarczej. W Nysie mieści się także Podstrefa Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej o powierzchni 9,42 ha.

Generalnie na koniec 2006 roku na terenie gminy funkcjonowało 607 podmiotów przemysłowych (w tym w mieście 514). Spośród nich 603 firmy (w mieście 511) zajmowały się przetwórstwem przemysłowym. Zdecydowana większość z nich to niewielkie zakłady, zatrudniające kilkanaście osób, zajmujące się rzemiosłem produkcyjnym. W 2006 roku liczba pracujących³⁵ w przemyśle i budownictwie na terenie gminy wynosiła 3394 osoby (w tym w mieście 2885). Oznacza to, że na 1000 osób w wieku produkcyjnym 86 pracowało w przemyśle bądź budownictwie (w mieście 92). Do największych zakładów produkcyjnych zlokalizowanych na terenie gminy należą:

- Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe „Cafrex”, Konradowa 11, profil działalności: produkcja konstrukcji metalowych;
- „Dagny” sp. z o.o., Nysa ul. Czarneckiego 12, profil działalności: przemysł spożywczy (produkcja wyrobów ciastkarskich i cukierniczych);
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe „Lodgar”, Skorochów 10, profil działalności: przemysł spożywczy (przetworów z mięsa, przetwórstwo i konserwowanie owoców i warzyw);
- „Taboss”, Nysa ul. Nowowiejska 21, profil działalności: budownictwo;
- Zakład Cukierniczy „Wacusz” sp.j., Nysa ul. Jagiellońska, profil działalności: przemysł spożywczy;
- „Lutz Industria” sp. z o.o., Domaszkowice 25, profil działalności: produkcja narzędzi;
- Fabryka okien Sp. z o.o. - Majewski”, Nysa ul. Saperska 9, profil działalności: produkcja stolarki budowlanej;

³⁵ Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

- „Galaskór” Zakład Galanterii Skórzanej sp. z o.o., Nysa ul. Prudnicka 26, profil działalności: produkcja odzieży, skórzanej i roboczej;
- „Kaja” s.c., Nysa ul. Piłsudskiego 42, profil działalności: produkcja plandek, namiotów, tapicerki samochodowej,
- „Oknoplast”, Goświnowice ul. Nyska, profil działalności: produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych;
- „TRULLER Poland” Sp. z o.o Nysa ul. Jagiellońska 22, profil działalności: przemysł spożywczy (przetwórstwo i konserwowanie ziemniaków, owoców i pozostałych warzyw);
- Spółdzielnia Pracy „Cukry Nyskie”, Nysa ul. Al. Wojska Polskiego 9, profil działalności: przemysł spożywczy (produkcja wyrobów piekarskich i ciastkarskich o przedłużonej trwałości).

Obszary przeznaczone pod funkcje przemysłowe stanowią znaczący element w strukturze zagospodarowania miasta i gminy. Tereny, na których prowadzona jest działalność produkcyjna położone są przede wszystkim we wschodniej i północnej części miasta (ulice: Piłsudskiego, Kruczkowskiego, Jagiellońska, Nowowiejska, Słowiańska, Szlak Chrobrego) oraz na terenie wsi: Konradowa, Skorochów, Domaszkowice, Głębinów i Goświnowice. Obecnie cena 1 m² terenu przeznaczonego pod działalności gospodarcze waha się w granicach od 23,70 do 827,00 złotych. Jej konkretna wysokość uzależniona jest od lokalizacji i stopnia uzbrojenia terenu w infrastrukturę techniczną (górną stawką dotyczy terenów położonych w centrum miasta). Rozwój działalności produkcyjnych w skali odpowiedniej dla obecnych potrzeb wymaga wprowadzenia inwestycji zewnętrznych.

W 2001 r. poprzez włączenie 19 ha położonych na południowym wschodzie Nysy, powstała **Podstrefa Nysa Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej**. W 2007 r. przeniesiono Podstrefę Nysa WSSE na tereny położone w zachodniej części miasta w rejon ulic Dubois i Karpackiej. W latach 2009-2010 gmina sprzedała tu trzy działki o łącznej powierzchni ok. 12 ha. Działki te utworzyły jeden kompleks, który został w szybkim czasie zainwestowany i uzbrojony w niezbędne media. Swoje zakłady produkcyjne wprowadziły tu firma Alsecco - producent stolarki okiennej oraz spółka Vascco Doors - producent stolarki drzwiowej i paneli. Na ostatniej działce w 2012 r. firma Advantech Polska rozpoczęła produkcję systemów ociepleń oraz otworzyła Centrum Badawczo – Rozwojowe, dając zatrudnienie ok. 190 osobom.

W następnych latach gmina Nysa zaczęła starać się o rozszerzenie strefy przemysłowej o nowe tereny pod zainwestowanie. W 2010 r. gmina podpisała porozumienie z Wałbrzyską Specjalną Strefą Ekonomiczną „INVEST-PARK”, Województwem Opolskim reprezentowanym przez Zarząd Województwa Opolskiego, Powiatem Nyskim, Agencją Nieruchomości Rolnych Oddział Opole w sprawie utworzenia **Regionalnego Parku Przemysłowego Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST-PARK”** na terenie gminy Nysa, w obrębach wsi Radzikowice i Goświnowice. Wspólne działania obejmować miały/mają przygotowanie nieruchomości pod względem infrastrukturalnym, prawnym i organizacyjnym. Już w 2011 r. uchwalono miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy Nysa w obrębach wsi Radzikowice i Goświnowice dla rejonu przewidzianego do objęcia granicami Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (Uchwała Nr VIII/127/11 Rady Miejskiej w Nysie z dnia 26 maja 2011 r.) umożliwiającą inwestycje przemysłowo-produkcyjne o łącznej pow. ok. 156 ha.

W dniu 24 czerwca 2013 r. gmina złożyła fiszkę wstępną dotyczącą realizacji projektu pn. „Rozwój Regionalnego Parku Przemysłowego w Nysie”. Fiszka zawiera wstępny zakres projektu, który po zatwierdzeniu może zostać wpisany w zakres nowego RPO WO jako tzw. projekt kluczowy.

Wartość projektu - 42 mln PLN.

Wnioskowane dofinansowanie - 35,7 mln PLN (85%)

Wkład własny - 6,3 mln PLN

Termin realizacji - 2014-2018

Miejsce realizacji: Regionalny Park Przemysłowy w Nysie – w obrębie Radzikowic i Goświnowic.

Główne działania:

1. uzbrojenie terenu w sieć wodociągową
2. uzbrojenie terenu w sieć kanalizacji sanitarnej
3. uzbrojenie terenu w sieć kanalizacji deszczowej
4. budowa publicznych dróg gminnych zapewniających dogodną komunikację z terenami inwestycyjnymi

Produkty:

1. wprowadzenie infrastruktury do terenów o powierzchni - 156 ha
2. budowa sieci wodociągowej w pasie dróg gminnych - ok. 14 km
3. budowa sieci kanalizacji sanitarnej w pasie dróg gminnych - ok. 7 km
4. budowa sieci kanalizacji deszczowej w pasie dróg gminnych - ok. 8 km
5. budowa publicznych dróg gminnych - ok. 8 km

Rezultaty:

1. liczba nowych inwestorów – 4
2. powstanie nowych miejsc pracy – 350.

Rezerwy lokalizacyjne pod działalność gospodarczą zlokalizowane są także na terenie nieczynnych zakładów przemysłowych. Na wyżej wymienionych obszarach oczekuje się rozwoju nowoczesnych i zaawansowanych technologicznie inwestycji związanych z działalnościami produkcyjnymi. Szansą na rozwój aktywności gospodarczych na terenie gminy jest także rozbudowa i modernizacja głównych szlaków komunikacyjnych w południowo – zachodniej części województwa opolskiego, przede wszystkim dróg krajowych nr: 41 i 46 oraz linii kolejowych: Nysa – Kamieniec Ząbkowicki, Nysa – Kędzierzyn – Koźle, Nysa – Brzeg i Nysa – Opole.

4.3 Usługi rynkowe.

Charakterystyczny w ostatnich 30 latach XX wieku dla krajów rozwiniętych proces serwicyzacji gospodarki postępuje w Polsce od 18 lat. Rośnie odsetek zatrudnionych w III sektorze gospodarki narodowej. Dogodne położenie geograficzne gminy Nysa oraz obecna struktura gospodarcza powoduje, że pożądanym staje się dalszy rozwój sektora produkcyjnego oraz usług: handlowych, gastronomicznych, sportowych i rekreacyjnych. Należy nadmienić, że przygraniczne położenie tak dużego miasta jak Nysa względem Republiki Czeskiej oraz zróżnicowany poziom cen w obu krajach na poszczególne dobra konsumpcyjne powoduje, że Nysa jest atrakcyjnym ośrodkiem usługowym dla naszych południowych sąsiadów. Między innymi ten fakt wpływa na prężny rozwój sektora usługowego w gminie.

4.3.1. Handel.

Ogółem w 2003³⁶ roku na terenie gminy Nysa funkcjonowało 861 sklepów, w których pracowało 2195 osób (w mieście odpowiednio: 783 i 2061). Na 1 obiekt handlowy przypadało 70 mieszkańców (w mieście 62). Większość sklepów, poza nielicznymi wyjątkami, to placówki małe i średnie, o powierzchni sprzedaży nie przekraczającej 100 m². Głównym ośrodkiem handlowym w

³⁶ Urząd Statystyczny w Opolu począwszy od 2004 roku nie publikuje danych dotyczących ilości placówek handlowych w podziale na gminy i powiaty.

gminie jest miasto Nysa. Zespoły usługowe o rozszerzonym zakresie znajdują się także we wsiach: Biała Nyska, Domaszkowice, Goświnowice, Hajduki Nyskie, Niwnica, Przełęk, Wyszaków Śląski i Złotogłowice. Pozostałe miejscowości posiadają przynajmniej jeden obiekt handlowy zaopatrujący miejscową ludność w podstawowe produkty. Ponadto na terenie gminy w 2003 roku funkcjonowało 11 stacji paliw, w tym 9 w mieście. Dodatkowo w Nysie funkcjonuje 1 targowisko stałe o powierzchni 9425 m² z 414 stałymi punktami sprzedaży.

TABELA 65: Gmina Nysa – dostępność oraz nasycenie placówkami handlowymi w 2003 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Nysa	Powiat Nyski	Województwo Opolskie
Liczba mieszkańców na 1 sklep	70	89	97
Liczba sklepów na 10 km ²	39,50	13,63	11,61
Liczba pracujących na 1 sklep	2,55	2,29	2,39
Liczba mieszkańców na 1 stację paliw	5510	4778	3762
Liczba stacji paliw na 10 km ²	0,50	0,25	0,30

Wskaźnik określający przeciętną liczbę mieszkańców na 1 sklep oraz nasycenie tymi usługami na 10 km² prezentuje się zdecydowanie korzystniej w gminie Nysa na tle wartości charakteryzującej powiat nyski oraz województwo opolskie. W przypadku stacji paliw przeciętna dostępność (liczba mieszkańców na 1 stację paliw) dla mieszkańców gminy jest mniej korzystna niż w powiecie i województwie, jednakże nasycenie stacjami paliwowymi (liczba stacji na 10 km²) jest tutaj większe. Biorąc pod uwagę, że jest to gmina miejsko – wiejska o dość znacznej powierzchni to wartość powyższych wskaźników należy uznać za bardzo korzystną. Niska liczba pracujących na 1 sklep świadczy o tym, że miejscowy handel to głównie zakłady osób fizycznych oraz firmy rodzinne.

4.3.2. Gastronomia.

Niezbędnym elementem współtworzącym prestiż danego rejonu jest świadcząca wysoki poziom gastronomia. Należy rozwijać sieć tego typu placówek. W tym celu należy wykorzystać obecne rezerwy lokalizacyjne oraz budynki typu: świetlice wiejskie czy dawne zabytkowe karczmy. Obecnie obiekty gastronomiczne i gastronomiczno – rozrywkowe reprezentuje 86 placówek, z tego 58 w mieście. Na terenach wiejskich najwięcej placówek gastronomicznych zlokalizowanych jest w miejscowościach położonych nad Jeziorem Nyskim (Głębinów i Skorochów) i są to przede wszystkim placówki sezonowe.

TABELA 66: Gmina Nysa – placówki gastronomiczne według miejscowości w 2007 roku.

Miejscowość	Liczba placówek gastronomicznych
1	2
Nysa	58
Biała Nyska	1
Domaszkowice	1
Głębinów	5
Goświnowice	2
Hajduki Nyskie	-
Hanuszów	-
Iława	-

Jędrzychów	-
Kępnica	-
Konradowa	-
Koperniki	1
Kubice	-
Lipowa	-
Morów	1
Niwnica	-
Podkamień	-
Przetęk	1
Radzikowice	-
Regulice	1
Rusocin	1
Sękowice	-
Sięstrzechowice	-
Skorochów	12
Wyszków Śląski	-
Wierzbięcice	1
Złotogłowice	1

4.3.3. Pozostałe placówki usługowe i rzemiosło.

Oferta zakładów rzemieślniczych jest bogata i zróżnicowana. W szczególności świadczą one usługi: transportowe, budowlane oraz inne czynności związane z sektorem produkcyjnym, budownictwem czy obsługą rolnictwa. W 2006 roku sekcje: budownictwo oraz transport, gospodarka magazynowa i łącznie reprezentowało 906 podmiotów (w tym 761 w mieście).

W Nysie zlokalizowane są 3 Urzędy Pocztowe przy ulicach: Krzywoustego 21, Piłsudskiego 33 i 22-go stycznia 12. Rozwinięta jest także sieć usług podstawowych typu: zakłady fryzjerskie, krawieckie, fotograficzne, naprawy sprzętu AGD i RTV, mechaniki pojazdowej, wulkanizacyjne, biura podróży, wypożyczalnie, itp. Łącznie na terenie miasta i gminy w 2006 roku funkcjonowało 4168 podmiotów usługowych (w tym 3744 w mieście) z sekcji: handel i naprawy, hotele i restauracje, pośrednictwo finansowe oraz obsługa nieruchomości i firm.

4.3.4. Pośrednictwo finansowe.

W miejscowości Nysa działalność prowadzą liczne placówki bankowe. Funkcjonują także liczne agencje ubezpieczeniowe, brokerskie, reasekuracyjne, doradcze, kasy oszczędnościowo – pożyczkowe, itp. Obecność banków pozytywnie wpływa na prestiż gminy. Zarówno klienci detaliczni jak i przedsiębiorcy mogą korzystać z pełnego wachlarza nowoczesnych usług finansowych. Na miejscu można zapoznać się z ofertą bardzo ważnych w nowoczesnej gospodarce rynkowej kredytów konsumpcyjnych lub inwestycyjnych. Placówki bankowe w mieście reprezentują:

- PKO BP SA Oddział 1 – ul. Teatralna 1;
- PKO BP SA Oddział 2 – ul. Krzywoustego 1;
- PEKAO SA – ul. Marcinkowskiego 1;
- ING Bank Śląski SA – ul. Piastowska 33;
- ING Bank Śląski SA – ul. Prudnicka 3;
- BZ WBK SA – ul. Krzywoustego 7–9;
- BGŻ SA – ul. Kupiecka 7;

- Millennium SA – ul. Celna 8;
- Kredyt Bank SA – ul. Chopina 17;
- Lukas Bank SA – ul. Celna 21/2;
- BOŚ SA – ul. Rynek 35;
- Eurobank – ul. Rynek 32–35;
- BPH SA – ul. Prudnicka 1;
- Dominet Bank SA – ul. Rynek 33/34;
- Invest Bank SA – ul. Rynek Garncarski 2;
- Bank Spółdzielczy Otmuchów, Oddział w Nysie – ul. Kolejowa 13.

W Nysie główne ulice handlowo – usługowe (usługi publiczne i rynkowe) zlokalizowane są w centrum miasta. Jest to przede wszystkim Rynek oraz przyległe do niego ulice: Wrocławska, Kupiecka, bpa Jarosława, Tkacka, Bracka, św. Piotra, Krzywoustego i inne. Bogate zespoły usługowo – handlowe występują także w centralnych rejonach większych osiedli mieszkaniowych oraz na głównych, przelotowych ulicach miasta: Grodkowska, Ujejskiego, Jagiellońska i Piłsudskiego). Generalnie nasycenie siecią usługową jest wystarczające z punktu widzenia potrzeb mieszkańców miasta i gminy. Dodatkowo należy rozważyć zasadność ewentualnej lokalizacji kolejnych obiektów handlowych o powierzchni sprzedażowej przekraczającej 300 m², w tym reprezentacyjnej galerii handlowej, a także przekształcać wybrane ulice w centrum miasta na eleganckie pasáže handlowo – usługowe (deptaki) z wyłączeniem na nich ruchu pojazdów. W roku 2013 został otwarty park handlowy Vendo Park przy drodze krajowej 41.

Z pozostałych usług, zwłaszcza ponadpodstawowych, związanych między innymi z: handlem, kulturą, szkolnictwem wyższym, służbą zdrowia, pośrednictwem finansowym, administracją wojewódzką, itd., mieszkańcy gminy korzystają w stolicy województwa – Opolu.

4.4 Turystyka.

4.4.1. Główne atrakcje turystyczne.

Gmina Nysa jest atrakcyjnym miejscem z punktu widzenia funkcjonowania oraz rozwoju potencjału turystycznego. Przedstawione w rozdziałach nr 2 oraz nr 3 walory przyrodnicze i kulturowe gminy Nysa determinują jej atrakcyjność turystyczną. Większość z nich, to jest: Otmuchowsko – Nyski Obszar Chronionego Krajobrazu z atrakcjami sportowo – rekreacyjnymi Jeziora Nyskiego, walory krajobrazowe doliny Nysy Kłodzkiej i Białej Głuchołaskiej, rezerwat i pomniki przyrody, zabytki budownictwa i architektury z Fortami Nyskimi na czele, itp., udostępnione są szerokiemu gronu odwiedzających. Obecna infrastruktura turystyczna gminy składa się z: obiektów noclegowych, pieszych i rowerowych znakowanych szlaków oraz szeregu usług towarzyszących, do których zaliczyć można między innymi: ośrodki sportów wodnych, punkt informacji turystycznej czy sieć lokali gastronomicznych. W mieście przy ul. Brackiej 4 siedzibę ma również oddział Polskiego Towarzystwa Turystyczno Krajoznawczego (PTTK) „Ziemi Nyskiej”. Natomiast bazę sportowo – rekreacyjną i kulturalną gminy wzbogacają obiekty przedstawione w rozdziałach nr 4.7. i 4.8. („Kultura” i „Sport”).

Na terenie gminy działają dwie informacje turystyczne:

- Informacja Turystyczna w Bastionie św. Jadwigi;
- Punkt Nyskiej Drogi św. Jakuba „Camino Nysa”.

4.4.2. Znakowane trasy turystyczne.

Na obszarze gminy Nysa znajdują się liczne szlaki piesze i rowerowe.

Szlaki piesze – przebieg na terenie gminy:

- **niebieski** - (szlak Kopernika relacji Otmuchów – Nysa): Nysa – Biała Nyska – Siestrzechowice – Koperniki. Długość szlaku na terenie gminy to 12,750 km.

Ponadto na terenie miasta wyznaczono trasy turystyczne:

Lp	Nazwa szlaku	Długość	Przebieg
1.	Nyska Droga św. Jakuba	106 km	Opis Nr 1 Mapy szlaku na stronie http://www.nysa.eu/strona-1060-nyska_droga_sw_jakuba_nysa_saint_james.html
2.	Szlak Marii Luizy Merkert	Teren miasta, czas zwiedzania ok. 6 godz.	Opis Nr 2 Mapa szlaku na stronie http://um.nysa.pl/_portal/123746640149c23d21b8521/Szlaki_turystyczne_Nysy.html
3.	Szlak Josepha von Eichendorffa	1,3 km	Opis Nr 3 Trasa i mapa szlaku na stronie http://um.nysa.pl/_portal/123746640149c23d21b8521/Szlaki_turystyczne_Nysy.html
4.	Park Kulturowo-Przyrodniczy Twierdzy Nysa	1 km	Opis Nr 4 Trasa i mapka szlaku na stronie http://www.twierdzanysa.com/index.php?option=com_content&task=view&id=42&Itemid=42
5.	Szlakiem nyskich grodów, zamków i twierdz	11 km	Opis trasy i mapa na stronie http://um.nysa.pl/portal.php?aid=11775735334630589d13b5e
6.	Ścieżka ornitologiczna w Nysie	1 km	Ścieżka prowadzi wzdłuż prawego brzegu rzeki Nysy Kłodzkiej na odcinku od mostu Kościuszki do tamy wojskowej. Ilość tablic - 8szt. opisujących gatunki ptaków występujące w tym terenie
7.	Ścieżka przyrodniczo-edukacyjna we wsi Siestrzechowice	1 km	Ścieżka znajduje się we wsi Siestrzechowice na końcu ul. Kopernika. Znajduje się na koronie wału Zbiornika Nyskiego. Ilość tablic - 12 szt. - tablice z gatunkami ptaków, które występują na terenie Zbiornika Nyskiego oraz tablice przyrodnicze z przekrojem zbiornika wodnego.
8.	Szlakiem Pielgrzyma		"Szlakiem Pielgrzyma" to szlaki turystyczne opisane i przygotowane w aplikacji Google Maps. Mapę można dowolnie przewijać i przybliżać, jak również włączyć tryb satelitarny.

Opis Nr 1

Przebieg „Nyskiej Drogi św. Jakuba” na terenie Gminy Nysa

„Nyska Droga św. Jakuba” zaczyna się w mieście przygranicznym Głucholazy. Z Gminą Nysa łączy się w Kopernikach, skąd według legendy wywodzą się przodkowie Mikołaja Kopernika. Tu zwiedzić możemy neogotycki kościół pw. św. Mikołaja z pięknym wnętrzem barokowym. Wychodząc z wioski kierujemy się do Siestrzechowic, położonych na południowym brzegu Jeziora Nyskiego. Dalej droga nasza biegnie wałem jeziora do Nysy. Przed nami rozciągają się wspaniałe widoki na góry i jezioro. Przechodzimy przez tamę, idąc dalej dochodzimy do betonowych schodów, którymi schodzimy z wału. Przechodzimy przez drogę, skręcamy w prawo, następnie w lewo i ul Saperską idziemy wzdłuż ogrodów działkowych. Dochodzimy do zakrętu, w lewo, skręcamy w prawo i brukowaną drogą dochodzimy do zabudowań przemysłowych. Za ścianą lasu skręcamy w lewo i gruntową alejką dochodzimy do tamy na rzece za którą skręcamy w prawo. Kierując się znakami wchodzimy do parku. Idąc alejkami, dochodzimy do głównego kanału, za którym skręcamy w lewo, przechodzimy przez ul. Bohaterów Warszawy i wchodzimy plac Ignacego Paderewskiego. Przed nami bryła barokowego kościoła św. Św. Piotra i Pawła. W kościele znajdują się wspaniałe iluzjonistyczne polichromie przedstawiające historię odnalezienia Krzyża Św. Dochodzimy do barokowej Fontanny Trytona, która została wykonana na wzór rzymskiej Fontanny Del Tritone G.L. Berniniego. Wchodzimy do rynku, przechodzimy obok późnorenesansowego Domu Wagi Miejskiej. Przed nami potężna bryła Bazyliki Mniejszej św. Jakuba z wolnostojącą dzwonnica, w której znajduje się skarbiec św. Jakuba. Warto go odwiedzić i obejrzeć wspaniałą kolekcję nyskiego złotnictwa. Warto złożyć wizytę w Muzeum, w którym poza wspaniałą kolekcją malarstwa zobaczyć możemy szklankę św. Jadwigi. Druga szklanka świętej znajduje się w skarbcu na Wawelu. Na Rynku Solnym stoi Dom macierzysty Sióstr św. Elżbiety, jego założycielką była błogosławiona Maria Luiza Merkert, której relikwie znajdują się w nyskiej bazylice. Po zwiedzeniu bazyliki idziemy w stronę ul. Wrocławskiej. Dochodzimy do Pięknej Studni nakrytej wspaniałą barokową kratą. Ul. Kowalską dochodzimy do Bastionu św. Jadwigi, skręcamy w prawo następnie w lewo i znowu w prawo, dalej ul. Armii Krajowej dochodzimy do elektrowni, przechodzimy przez bardzo ruchliwą ul. Bema i dalej idąc wzdłuż rzeki dochodzimy do kładki, przechodzimy na drugą stronę. Skręcamy w prawo, dochodzimy do neoromańskiego kościoła św. Elżbiety i klasztoru franciszkanów. Idziemy dalej wzdłuż koryta rzeki. Mijamy po drodze stary cmentarz i nieczynny kościół św. Rocha. Drogą przez nadrzeczny las, dochodzimy do kościółka MB Wspomożenia Wiernych zwanym w Lasku. Po chwili odpoczynku idziemy w dół lipową alejką, skręcamy w lewo i polną drogą wśród nadrzecznych łąk dochodzimy do ściany lasu. Skręcamy w lewo, przechodzimy przez las idziemy dalej w stronę Złotogłowic. Po drodze mijamy ciekawy krzyż pokutny.

Opis Nr 2

Opis Szlaku Marii Luizy Merkert

1. **Dom Macierzysty Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety** – Rynek Solny Dom wybudowany staraniem Marii Luizy Merkert, miejsce jej życia, działalności i śmierci.
2. **„Carolinum”** – ul. Sobieskiego - w tych zabudowaniach Maria Luiza Merkert i Jej siostry pielęgnowały chorych uczniów, a w czasie wojen: w 1866, 1870/71 żołnierzy i jeńców wojennych.
3. **Posesja przy ul. Krawieckiej** - parcela zakupiona przez Marię Luizę Merkert 1871 roku. Tu stał klasztor i budynki gospodarcze – miejsce wypoczynku Sióstr św. Elżbiety.

4. **Ul. Celna** - na tej ulicy znajdowała się kamienica rodziny Merkertów, gdzie urodziła się Maria Luiza Merkert i mieszkała w latach 1817-1842.
5. **Ul. Karola Miarki** (dawniej św. Józefa) - na tej ulicy, po odejściu z nowicjatu Maria Luiza Merkert wynajęła mieszkanie. Mieszkała tu w latach 1850-1852.
6. **Dom Altarzystów** przy Placu Kościelnym - w tym miejscu, w XIX w. znajdowała się kamienica, w której w latach 1842-1846 mieszkała Maria Luiza Merkert. Tu 27 września 1842 roku rozpoczęła zorganizowaną opiekę nad chorymi w ich własnych mieszkaniach.
7. **Ul. Marcinkowskiego** - w dniu 21 września 2005 roku na budynku Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nysie przy ul. Marcinkowskiego odsłonięto tablicę upamiętniającą nadanie patronatu Marii Merkert.
8. **Kościół św. Jakuba Starszego Apostoła i św. Agnieszki Męczennicy (Bazylika Mniejsza od 23.08.2009r.)** – Rynek Kościół św. Jakuba St. Ap. i św. Agnieszki miejsce chrztu Marii Luizy Merkert, modlitwy, spoczynku po ekshumacji w 1964 r. oraz beatyfikacji – 30 września 2007 r.
9. **Miejska Szkoła Katolicka dla Dziewcząt** – Rynek - w północnej pierzei Rynku w latach 1726-1810 stały zabudowania klasztorne Sióstr Magdalenek i kościół. W 1813 roku w budynku otwarto Miejską Szkołę Katolicką dla Dziewcząt, do której uczęszczała Maria Luiza Merkert w latach 1824-1827.
10. **Dom Rekolekcyjny** – ul. Emilii Gierczak - w tych zabudowaniach w XIX wieku mieścił się szpital, w którym w latach 1849-1850 Maria Luiza Merkert pielęgnowała chorych.
11. **Kościół św. Piotra i Pawła** – ul. Bracka - w tym kościele 19 marca 1863 roku poświęcono kamień węgielny pod budowę Domu Macierzystego Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety wybudowanego staraniem Marii Luizy Merkert.
12. **Szpital Miejski im. Marii Luizy Merkert w Nysie** – ul. Bohaterów Warszawy W dniu 2 maja 1910 roku poświęcono nowo wybudowany Szpital Miejski w Nysie i przekazano go pod zarząd Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety. Uchwałą Rady Miejskiej w Nysie, w grudniu 2005 roku szpitalowi nadano imię Marii Luizy Merkert.
13. **Kościół Matki Bożej Wspomożenia Wiernych w Lasku** - miejsce pielgrzymowania Marii Luizy Merkert.
14. **Kościół św. Franciszka** przy Bramie Grodkowskiej- w tym kościele rodzice Marii Luizy Merkert zawarli sakrament małżeństwa.
15. **Dom św. Elżbiety** – ul. Słowiańska - w trosce o starsze i chore siostry i ze względu na niezdrowy klimat w śródmieściu, Matka Maria Luiza Merkert w 1871 roku zakupiła poza miastem budynek, który został dostosowany do potrzeb sióstr.
16. **Ul. Marii Merkert** w Nysie - w 1987 roku jedna z ulic nowego osiedla w pobliżu ul. Słowiańskiej w Nysie została nazwana imieniem Marii Merkert.

17. **Klasztor Dominikanów** – ul. Ujejskiego - w tym budynku siostry Marii Luizy Merkert pielęgnowały chorych żołnierzy.
18. **Cmentarz Jerozolimski** – ul. Mieczysława I - Maria Luiza Merkert pochowana została na Cmentarzu Jerozolimskim. Tu spoczywała w latach 1872-1964. Jej relikwie przeniesiono do kaplicy w kościele św. Jakuba i św. Agnieszki.

Opis Nr 3

Szlak Josepha von Eichendorffa to malownicza trasa spacerowa, którą według przekazów chętnie wędrował Joseph von Eichendorff. Prowadzi ona do dawnej Wysokiej Baterii (Höhe Batterie), gdzie znajduje się punkt widokowy, z którego można podziwiać piękną panoramę Nysy, Gór Opawskich i Jeziora Nyskiego.

Opis Nr 4

Do dyspozycji turystów zostały otwarte dwie trasy turystyczno - dydaktyczne, które połączyły odrestaurowane obiekty Twierdzy z pozostałą częścią miasta. Trasy te obejmują nie tylko wartości zabytkowe ale również wartości krajobrazowe i przyrodnicze znajdujące się na trasie turystycznej a wykonane w formie "ścieżki" spacerowej.

TRASA I : Fort Wodny - bulwar Nysy Kłodzkiej - wzdłuż Alei Roosevelta - Bastion św. Jadwigi

TRASA II : **Bastion św. Jadwigi - Wieża Wrocławska**, wzniesiona w połowie XIV wieku, stanowiła część średniowiecznych obwarowań miejskich. Jest jedną z 4 zabytkowych bram (Wrocławska, Ziębicka, Celna, Bracka); **Barokowa Piękna Studnia**, nakryta wspianą, kutą w żelazie kratą wykonaną przez zarządcę nyskiej mennicy Wilhelm Hellewega w roku 1686. Cembrowina wykonana jest z marmuru sławniowickiego; **Kościół św. Jakuba i Agnieszki**, jeden z największych kościołów gotyckich na Śląsku. Jest to budowla halowa o trzech nawach równej wysokości z różowej cegły i szarego kamienia. Wyposażony w ołtarz główny i kilka ołtarzy pobocznych wykonanych w stylu barokowym. Przy kościele znajduje się czterokondygnacyjna dzwonnica. Mieści ona m. in. jeden z najstarszych dzwonów Śląska, tzw. Macieja z 1498 r. Obecnie w dzwonnicy znajduje się "Skarbiec św. Jakuba"; **Renesansowy Dom Wagi Miejskiej**, powstał w 1604 roku jest symbolem kwitnącego w Nysie handlu; **Fontanna Trytona**, powstała w latach 1700-1701. Barokowa fontanna jest nieodłącznym elementem pejzażu miasta wzorowana na rzymskiej fontannie G.L. Berniniego; **Plac Paderewskiego**, powstał na miejscu, już nie istniejącego Fortu Ziemnego, w którym osadzono uczestników III Powstania Śląskiego. Obecnie znajduje się tam obelisk upamiętniający te wydarzenia; **Park Miejski**, powstał na podmokłych terenach zalewowych Nysy Kłodzkiej, w miejscu ujścia do niej niewielkiej rzeki Białki. Park spełnia ważną rolę rekreacyjną dla mieszkańców Nysy; **wzdłuż Alei Duńczyków**, w latach 1864 – 1866 duńscy jeńcy wojenni wybudowali w tym miejscu aleję. W dniu 22.02.2001r. Rada Miejska w Nysie przywróciła historyczną nazwę alei w dowód wdzięczności rządowi i narodowi Królestwa Danii za pomoc w ochronie środowiska - Fort Wodny.

Trasy rowerowe – przebieg na terenie gminy:

- **zielona**: Nysa – Jędrzychów – Radzikowice i dalej w stronę Ziębic oraz Nysa – Wyszków Śląski – Kubice i dalej w stronę Niemodlina. Długość trasy na terenie gminy to 18 km;
- **czerwona**: Nysa – Regulice i dalej w stronę Grodkowa. Długość trasy na terenie gminy to 5,250 km;
- **żółta (północny)**: Nysa – Jędrzychów – Goświnowice i dalej w stronę Otmuchowa oraz Nysa – Rusocin i dalej w stronę Korfantowa. Długość trasy na terenie gminy to 15,750 km;

- **żółta** (południowy): Nysa – Biała Nysa – Siostrzechowice i dalej w stronę Otmuchowa oraz Nysa – Biała Nyska – Morów – Łława i dalej w stronę Głucholaz. Długość trasy na terenie gminy to 15 km.

Ponadto do projektowanych tras rowerowych należą niezagospodarowane dzisiaj trasy (długość trasy obejmuje także tereny położone poza gminą Nysa):

- „Rowerem wokół Jeziora Nyskiego” – trasa o łącznej długości około 46 km prowadzi malowniczymi okolicami Jeziora Nyskiego;
- „Średniowieczne ślady zbrodni” – trasa o łącznej długości około 48 km prowadzi śladami krzyży pokutnych i przebiega przez miejscowości: Nysa, Jędrzychów, Radzikowice i Złotogłowie;
- „Na tropach skarbu Liczyrzepy” – trasa o łącznej długości 86,6 km, przeznaczona szczególnie dla zbieraczy kamieni i minerałów, prowadzi przez miejscowości: Nysa, Biała Nyska, Morów, Koperniki i Przelęk;
- „Wyprawa do letniej rezydencji biskupiej” – trasa o łącznej długości 97,5 km prowadzi przez Nysę, Białą Nyską, Morów i Łławę do zamku w czeskich Javornikach (rezydencji biskupów wrocławskich);
- „Śladami czarownic” – trasa o łącznej długości około 120 km prowadzi od Głucholaz przez miejscowości: Morów, Koperniki, Siostrzechowice, Białą Nyską i Nysę oraz dalej do Korfantowa i z powrotem do Głucholaz i miejscowości Złate Hory w Republice Czeskiej.

4.4.3. Baza noclegowa.

Gmina Nysa dysponuje następującą, zarejestrowaną bazą noclegową:

Lp.	Nazwa obiektu	Miejsce położenia	Ilość miejsc noclegowych
1.	Gospodarstwo Agroturystyczne	Skorochów 22, 48-300 Nysa	8 miejsc noclegowych
2.	Gospodarstwo Agroturystyczne	Skorochów 8, 48-300 Nysa	2 pokoje 2-osobowe
3.	Gospodarstwo Agroturystyczne	Skorochów 12, 48-300 Nysa	2 pokoje 2-osobowe
4.	Centrum Biznesowo-Hotelowe „Lider”	48-303 Nysa, ul. Piłsudskiego 40	46 miejsc noclegowych
5.	Gościniec „U Rudka”	48-304 Nysa, ul. Orzeszkowej 14	2 pokoje 2-osobowe 2 pokoje 3-osobowe
6.	Nyski Ośrodek Rekreacji	Skorochów, 48-300 Nysa	125 miejsc noclegowych, namioty - 500
7.	PHU „Tank”	48-300 Nysa, ul. Grodkowska 9	4 pokoje/ 10 miejsc noclegowych
8.	Villa „Navigator”	48-300 Nysa, ul. Wyspiańskiego 11	12 pokoi/ 27 miejsc noclegowych
9.	Gospodarstwo Agroturystyczne	Hanuszów 9, 48-300 Nysa	3 pokoje/ 7 miejsc noclegowych
10.	PHU „POL-KAR”	ul. Grodkowska 13A, 48-300 Nysa	14 pokoi/35 miejsc noclegowych
11.	Gospodarstwo Agroturystyczne	Łława 42, 48-303 Nysa	1 pokój/6 miejsc noclegowych
12.	Firma Usługowa Abramek Marian	Skorochów 21A, 48-300 Nysa	3 pokoje/9 miejsc noclegowych
13.	Pokoje noclegowe „Biały Dom”	Wierzbice 59A, 48-303 Nysa	8 pokoi/20 miejsc noclegowych
14.	Pokoje noclegowe „Calypso”	Głębinów 3b, 48-300 Nysa	2 pokoje/8 miejsc noclegowych
15.	Wynajem pokoi	Skorochów 21B/l, 48-300 Nysa	4 pokoje/8 miejsc noclegowych

16.	Diecezjalny Dom Formacyjny w Nysie	ul. Emilii Gierczak 2, 48-300 Nysa	49 pokoi/30 miejsc noclegowych
-----	------------------------------------	------------------------------------	--------------------------------

Inne obiekty, w których są świadczone usługi hotelarskie:

- Hotel *** „Europejski” – Skorochów 21k, miejsc noclegowych – 54;
- Hotel *** „Piaśt” – Nysa ul. Krzywoustego 14, miejsc noclegowych – 58;
- Hotel ** „Floryda” – Nysa ul. Krawiecka 24, miejsc noclegowych – 32;
- Hotel ** Redos, Nysa ul. Wyspiańskiego 1a, miejsc noclegowych – 29;
- Motelik „Lux” – Nysa ul. Grodkowska 13a;
- Ośrodek Wypoczynkowy „Błękitna Zatoka” – Głębinów, miejsc noclegowych – 120 + pole namiotowe;
- Nyski Ośrodek Rekreacji – Skorochów, miejsc noclegowych – 65 + pole namiotowe i stanowiska karawaningowe;
- Ośrodek Wczasowy „Paradise” – Głębinów, miejsc noclegowych – 60;
- „Dom Studenta LOK” – Nysa ul. Poniatowskiego 3, miejsc noclegowych 81;
- Szkolne Schronisko Młodzieżowe „Pod Ziębickim Lwem”, Nysa ul. Rodziewiczówny 1, miejsc noclegowych – 48;
- Ośrodek Formacyjno-Wypoczynkowy Rybak, Głębinów 18, miejsc noclegowych – 54;
- Spa & Wellnes Estetica Noclegi, ul. Piastowska 33a, miejsc noclegowych – 8;
- Hostel "Nuove Frontiere", Nysa ul. Krasickiego 1, miejsc noclegowych – 37;
- Noclegi „Majorka”, Głębinów 3B, miejsc noclegowych – 41;
- Schronisko Młodzieżowe „Fire Brigade”, Nysa ul. Marii Skłodowskiej-Curie 2/8.

Według powyższych danych baza noclegowa na terenie miasta i gminy składa się z około 700 miejsc noclegowych + około 1000 miejsc na polach namiotowych, karawaningowych, itp. Standard bazy noclegowej jest zróżnicowany. Oferta miejscowych hoteli i moteli skierowana jest głównie dla bardziej zamożnych gości, natomiast agroturystyka, schronisko młodzieżowe, dom studenta i pokoje gościnne oferują standard turystyczny.

Według danych za 2006 rok z bazy noclegowej na terenie gminy skorzystało 17573 gości, w tym 2516 zagranicznych. Udzielono im łącznie 53086 noclegów, w tym 6374 dla gości zagranicznych. Oznacza to, że średni pobyt 1 gościa trwał około 3 dni, w tym gościa zagranicznego 2,5 dnia.

TABELA 67: Gmina Nysa – baza noclegowa turystyki w 2006 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Nysa	Powiat Nyski	Województwo Opolskie
Obiekty noclegowe ³⁷ ogółem na 100 km ²	5,05	2,86	1,21
Obiekty noclegowe całoroczne na 100 km ²	2,75	1,88	0,91
Liczba miejsc noclegowych ogółem na 100 km ²	552,29	269,20	79,59
Liczba miejsc noclegowych w	123,39	157,35	50,54

³⁷ Główny Urząd Statystyczny (GUS) pod tym pojęciem obejmuje tylko wybrane obiekty zbiorowego zakwaterowania, spełniające określone normy, między innymi: zarejestrowana działalność gospodarcza lub osobowość prawna w sektorze usług turystycznych (sekcja: hotele i restauracje), odpowiednia liczba miejsc noclegowych, standard, a przede wszystkim na bieżąco prowadzona statystyka dotycząca udzielanych noclegów.

obiektach całorocznych na 100 km ²			
Liczba miejsc noclegowych ogółem na 1000 mieszkańców	20,03	22,52	7,15
Liczba korzystających z noclegów na 1 miejsce noclegowe	14,60	17,95	26,16
Liczba korzystających z noclegów turystów zagranicznych na 1 miejsce noclegowe	2,09	1,02	4,44
Liczba udzielonych noclegów na 1 miejsce noclegowe	44,09	70,31	69,93
Liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym na 1 miejsce noclegowe	5,29	2,66	10,15
Średnia ilość udzielonych noclegów na 1 gościa	3,02	3,92	2,67
Obłożenie bazy noclegowej ³⁸ w %	12,08	19,26	19,16

Gęstość obiektów turystycznych zbiorowego zakwaterowania oraz miejsc noclegowych liczonych na 100 km² jest w gminie Nysa blisko dwukrotnie wyższa od średniej charakteryzującej powiat nyski. Jednocześnie jest także ponad czterokrotnie (liczba obiektów na 100 km²) oraz blisko siedmiokrotnie (liczba miejsc noclegowych na 100 km²) wyższa od przeciętnej występującej w całym województwie opolskim (wliczając w nie także wszystkie typowo rolnicze gminy wiejskie). Wartość tych współczynników jest jednocześnie wyrazem „przewagi” gminy i powiatu Nysa pod względem wyposażenia w bazę turystyczną w stosunku do całego województwa. Potwierdzeniem tej przewagi jest trzykrotna różnica na korzyść, jaka dzieli gminę i powiat Nysa od średniej w województwie pod względem liczby miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców. Należy nadmienić, że w powiecie nyskim znajduje się ponad 30 % wszystkich obiektów noclegowych oraz blisko 45 % wszystkich miejsc noclegowych zarejestrowanych w całym województwie, zaś na terenie gminy Nysa znajduje się blisko 32 % wszystkich obiektów noclegowych oraz blisko 37 % wszystkich miejsc noclegowych zarejestrowanych w całym powiecie nyskim. Natomiast wskaźniki wykorzystania turystycznych miejsc noclegowych (liczba korzystających gości na 1 miejsce noclegowe, liczba udzielonych noclegów na 1 miejsce noclegowe oraz obłożenie bazy noclegowej) prezentują się już zdecydowanie mniej korzystnie od średniej dla powiatu, a zwłaszcza od średniej dla województwa. Potwierdzeniem powyższego jest fakt, że spośród wszystkich zarejestrowanych noclegów udzielonych turystom w 2006 roku w powiecie nyskim, zaledwie 22,91 % udzielono w gminie Nysa. Oznaczać to może z jednej strony mniejszą popularność turystyczną gminy Nysa, a z drugiej mniejszą niż w gminie Nysa podaż bazy noclegowej na terenie powiatu nyskiego i województwa opolskiego w stosunku do odwiedzających te rejony turystów.

5. Infrastruktura techniczna.

5.1 Komunikacja.

Gmina Nysa posiada dobrze rozwiniętą i wystarczającą pod względem gęstości sieci komunikacyjnej układ drogowy i komunikacyjny. Położenie geograficzne gminy powoduje, że ma ona

³⁸ Liczba udzielonych noclegów w ciągu roku w stosunku do liczby wszystkich miejsc noclegowych * ilość dni w roku.

dotatkowo korzystne połączenia komunikacyjne z układem drogowym zarówno Polski jak i Czech. Już od średniowiecza przebiegały przez obszar gminy szlaki łączące Śląsk z Morawami i Czechami.

Drogi krajowe:

- nr 41: Nysa – Prudnik – Trzebina (Bartultovice):

Droga krajowa nr 41 jest jedną z najkrótszych w Polsce dróg (38,5 km) o tym statusie. Cały jej odcinek znajduje się w granicach województwa opolskiego. Trasa nr 41 rozprowadza ruch z Nysy w kierunku Prudnika i przejścia granicznego z Czechami (Trzebina/Bartultovice) oraz dalej jako droga nr 40 w kierunku Kędzierzyna – Koźla i Pyskowic. Na terenie gminy Nysa droga nr 41 przebiega przez miejscowości: Nysa, Niwnica oraz Wierzbięcice i ma długość 12,1 km. Na terenie miasta droga nr 41 prowadzi przez ulice: Bema, Asnyka, Jagiellońska i Piłsudskiego. Trasa nr 41 znajduje się w zarządzie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA), Oddział w Opolu. Według danych GDDKiA w 2005 roku przez Nysę na drodze nr 41 przejeżdżało 15478 pojazdów na dobę. GDDKiA planuje budowę wschodniej części obwodnicy miasta Nysa w ciągu drogi krajowej nr 41 o parametrach technicznych odpowiadających klasie GP (droga główna ruchu przyspieszonego). Uzgodniony jej przebieg (do węzła na drodze nr 46 Nysa - Hanuszów) oznaczony jest na rysunku zmiany Studium.

- nr 46: Szczekociny – Częstochowa – Lubliniec – Ozimek – Opole – Niemodlin – Nysa – Otmuchów – Paczków – Złoty Stok – Kłodzko.

Droga krajowa nr 46 jest jedną z ważniejszych dróg w układzie transportowym województwa opolskiego, a także północnej części województwa śląskiego. Droga rozprowadza ruch między innymi z centralnych rejonów kraju (Warszawa, Łódź) w kierunku atrakcyjnych turystycznie rejonów Sudetów Środkowych i Wschodnich, a także w kierunku największego przejścia granicznego z Republiką Czeską w Kudowie Zdroju. Na terenie gminy Nysa droga nr 46 przebiega przez miejscowości: Hanuszów, Nysa oraz Skorochów i ma długość 13,25 km. Na terenie miasta droga nr 46 prowadzi przez ulice: Grodkowską, Bramy Grodkowskiej, Szlak Chrobrego, Ujejskiego, Mieczysława I i Otmuchowską. Nyski odcinek trasy nr 46 znajduje się w zarządzie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA), Oddział w Opolu. Według danych GDDKiA w 2005 roku przez Nysę na drodze nr 46 przejeżdżały 12922 pojazdy na dobę. GDDKiA planuje budowę północnej części obwodnicy miasta Nysa w ciągu drogi krajowej nr 46 o parametrach technicznych odpowiadających klasie GP (droga główna ruchu przyspieszonego). W 2010 r. przeprowadzony został kolejny Generalny Pomiar Ruchu dróg krajowych, którego wyniki wskazały, że przez miasto Nysa na drodze krajowej nr 41 porusza się średnio 16357 pojazdów na dobę, natomiast na drodze krajowej nr 46 wskaźnik ten wynosi 16825 pojazdów na dobę. Uzgodniony jej przebieg (do węzła na drodze nr 46 Nysa - Hanuszów) oznaczony jest na rysunku zmiany Studium.

Drogi wojewódzkie:

- nr 406: Nysa – Jasionica Dolna – Wierzbie – Włostowa.

Droga wojewódzka nr 406 pełni uzupełniającą rolę w układzie drogowym województwa opolskiego i praktycznie jako szlak komunikacyjny ma znaczenie tylko na terenie powiatu nyskiego. Obecnie droga nr 406 posiada parametry klasy „Z”. Długość drogi na terenie gminy wynosi 6,5 km i przebiega przez miejscowości: Nysa i Rusocin. Według danych Zarządu Dróg Wojewódzkich w Opolu z 2005 roku średni dobowy ruch pojazdów na drodze nr 406 wynosił 1260 pojazdów na dobę i należał do grupy najmniejszych na drogach województwa opolskiego.

- nr 407: Nysa – Korfantów – Łącznik.

Droga wojewódzka nr 407 pełni uzupełniającą rolę w układzie drogowym województwa opolskiego i praktycznie jako szlak komunikacyjny ma znaczenie tylko na terenie powiatu nyskiego i krapkowickiego. Obecnie droga nr 407 posiada parametry klasy „Z”. Długość drogi na terenie gminy wynosi 9 km i przebiega przez miejscowości: Nysa (ul. Jagiellońska), Konradowa, Wyszków Śląski i

Kubice. Według danych Zarządu Dróg Wojewódzkich w Opolu z 2005 roku średni dobowy ruch pojazdów na drodze nr 407 wynosił 1151 pojazdów na dobę i należał do grupy najmniejszych na drogach województwa opolskiego.

- nr 411: Nysa – Głucholazy – Konradów (Zlaté Hory).

Droga wojewódzka nr 411 pełni ważną rolę w układzie drogowym województwa opolskiego. Umożliwia rozprowadzenie ruchu z kierunku Opoli i Brzegu, a także Wrocławia poprzez Nysę w stronę przejść granicznych w Głucholazach (Mikulovice i Zlaté Hory) oraz dalej w stronę miasta Jeseník i Šumperk oraz w atrakcyjne turystycznie rejony Jeseníków. Obecnie droga nr 411 posiada parametry klasy „G”. Długość drogi na terenie gminy wynosi 6 km i przebiega przez miejscowości: Nysa (ul. Zwycięstwa), Podkamień i Przełęk. Według danych Zarządu Dróg Wojewódzkich w Opolu z 2005 roku średni dobowy ruch pojazdów na drodze nr 411 wynosił 3786 pojazdów na dobę i należał do grupy największych na drogach województwa opolskiego.

Drogi nr 406, 407 i 411 znajdują się w gestii Zarządu Dróg Wojewódzkich w Opolu.

TABELA 68: Gmina Nysa – wyniki pomiarów ruchu pojazdów w 2005 roku na drogach krajowych nr 41 i 46.

Nr drogi	Pikietaż		Długość odcinka	Nazwa odcinka	Pojazdy samochodowe na dobę ogółem
	początek	koniec			
41	0,0	2,1	2,1	Nysa (przejście)	15478
41	2,1	14,0	12,0	Nysa – Piorunkowice	4392
46	40,4	47,9	7,5	Otmuchów – Nysa	7786
46	47,9	53,7	5,8	Nysa (przejście)	12922
46	53,7	62,2	8,4	Nysa – Pakosławice	11826

TABELA 69: Gmina Nysa – wyniki pomiarów ruchu pojazdów w 2005 roku na drogach wojewódzkich nr 406, 407 i 411.

Numer punktu pomiarowego	Nr drogi	Nazwa odcinka drogi	Ilość pojazdów na dobę									
			Ogółem	motocykle	samochody osobowe	samochody ciężarowe lekkie (dostawcze)	samochody ciężarowe		autobusy	ciągniki rolnicze		
							przyczepy	z przyczepą				
16212	406	Nysa – Włostowa	1260	6	1059	93	20	18	24	40		
16213	407	Nysa – Korfantów	1151	5	981	98	24	9	16	18		
16215	411	Nysa – Głucholazy	3786	11	3407	155	53	91	61	8		

Drogi powiatowe:

Łączna długość dróg powiatowych przebiegających przez teren gminy wynosi 119,110 km. Nawierzchnię twardą posiada 116,000 km dróg (97,39 %), a nawierzchnię gruntową 3,110 km (2,61 %). Wykaz dróg powiatowych znajduje się w załączniku do niniejszego tekstu. Drogi znajdują się w gestii Zarządu Dróg Powiatowych w Nysie.

Drogi gminne:

Łączna długość dróg gminnych wynosi 96,532 km, z czego 61,046 km na terenie miasta Nysa oraz 35,486 km na terenach wiejskich. Wykaz dróg gminnych znajduje się w załączniku do niniejszego tekstu.

Generalnie stan dróg na terenie gminy jest zadowalający zarówno pod względem jakości nawierzchni (drogi krajowe i wojewódzkie) jak i możliwości obsługi przez nie poszczególnych obszarów zabudowy. Sieć ta wymaga jednak bieżących napraw i modernizacji. Drogi powiatowe, gminne i wewnętrzne w większości nie posiadają odpowiedniej wytrzymałości i są w złym stanie technicznym. Brak kanalizacji deszczowej oraz rowów odwadniających uniemożliwia odprowadzenie wód opadowych lub prawidłowe odwodnienie korpusu drogi. Na terenach zabudowanych w dużej mierze drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne i wewnętrzne nie posiadają chodników i ruch pieszy odbywa się na poboczu lub jezdni. Do najpilniejszych zadań modernizacyjnych układu drogowego miasta i gminy należą:

- budowa wschodniej części obwodnicy miasta Nysa w ciągu drogi krajowej nr 41 o klasie technicznej GP;
- budowa północnej części obwodnicy miasta Nysa w ciągu drogi krajowej nr 46 o klasie technicznej GP;
- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 406 do pełnych parametrów klasy „G”;
- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 407 do pełnych parametrów klasy „G”;
- dostosowanie parametrów jezdni i nośności nawierzchni dróg powiatowych i gminnych do ruchu ciężkiego i pojazdów rolniczych.

Komunikacja samochodowa:

Dobrze rozwinięta jest sieć komunikacji autobusowej, obsługiwanej głównie przez Przedsiębiorstwa Komunikacji Samochodowej (PKS) oraz prywatne BUS-y. Dzięki niej można bezpośrednio dotrzeć do każdego sołectwa gminy oraz do miejscowości sąsiednich takich jak między innymi: Otmuchów, Paczków, Głuchołazy, Prudnik, Korfantów, Grodków, a także: Kłodzko, Opole i Wrocław.

Na terenie Nysy funkcjonuje autobusowa komunikacja miejska – Miejski Zakład Komunikacji w Nysie (MZK Nysa) sp. z o.o. MZK Nysa tworzy sieć składającą się z 12 linii obowiązujących od dnia 28 stycznia 2013 r., docierających w niemal każdy rejon miasta oraz do większości miejscowości zlokalizowanych poza miastem, w granicach gminy oraz poza granicami na podstawie zawartego Porozumienia z gminą Otmuchów. Niemal cały obszar miasta znajduje się w strefie dojścia pieszego do przystanków nie większej niż 300 m. Najlepiej obsłużone są rejony położone wzdłuż ulic: Aleja Wojska Polskiego, Jagiellońska, Jagiełły, Mickiewicza, Nowowiejska i Piłsudskiego. Dworzec PKP i PKS powiązany jest 10 - cioma liniami autobusowymi.

- Linia nr A 1: Głębinów pętla – Gierczak- Piłsudskiego -Zajeżdźnia;
: Domaszkwice – Niwnica-Piłsudskiego- Moniuszki- Otmuchowska- Skorochów-
Głębinów

- Linia nr A 2: Głębinów pętla- Skorochów- Gierczak- Niwnica- Kubice- Domaszkowice
: Kubice pętla-Niwnica- Domaszkowice- Piłsudskiego- Moniuszki- Chełmońskiego- Jędrzychów ;
- Linia nr B 1: Regulice- Złotogłowice- Rusocin- Grodkowska- Gierczak- Piłsudskiego- Hajduki- Czarnckiego- Kępnica
: Kępnica- Piłsudskiego- Moniuszki- Grodkowska- Rusocin- Złotogłowice
- Linia nr B 2: Złotogłowice- Regulice- Rusocin- Orłąt Lwowskich- Grodkowska- Gierczak- Piłsudskiego- Hajduki Nyskie- Kępnica
: Przełęk POM – Podkamień – Piłsudskiego – Kępnica – Hajduki Nyskie- Moniuszki- Grodkowska- Złotogłowice;
- Linia nr B 3: Kępnica- Hajduki N.- Piłsudskiego- Moniuszki- Orłąt Lwowskich- Regulice
- Linia nr B 4 : Złotogłowice- Regulice- Grodkowska- Mickiewicza-Rodziewiczówny- Podkamień- Przełęk POM
- Linia nr C 1: Otmuchów- Wójcice- Goświnowice- Jędrzychów- Gierczak- Jagiellońska- Konradowa- Wyszów- Kubice;
: Lipowa- Wierzbicice- Niwnica- Piłsudskiego- Jagiellońska- Nowowiejska- Moniuszki- Jędrzychów – Goświnowice- Wójcice - Otmuchów
- Linia nr C 2 : Otmuchów- Jędrzychów –Chełmońskiego- Piłsudskiego- Niwnica- Domaszkowice
: Kubice- Wyszów- Konradowa – Moniuszki- Jędrzychów- Radzikowice- Goświnowice - Przełęk POM
- Linia nr D 1: Nowowiejska – Morcinka – Gierczak - Rodziewiczówny- Piłsudskiego- Nowowiejska
- Linia nr D 2 : Nowowiejska- Mickiewicza- Piastowska- Jagiełły- Reymonta - Nowowiejska
- Linia nr E 1 : Al. Wojska Polskiego- Gierczak- Mickiewicza-Orzeszkowej- Siostrzechowice - Koperniki- Iława - Nadziejów
: Iława – Koperniki – Siostrzechowice - Mickiewicza- Moniuszki- Aleja Wojska Polskiego
- Linia nr E 2 : Al. Wojska Polskiego- Gierczak- Mickiewicza-Orzeszkowej- Biała Nyska- Morów- Koperniki- Iława – Nadziejów - Jarnołtów
: Jarnołtów- Nadziejów -Koperniki- Morów- Biała Nyska- Mickiewicza- Maniuszki- Aleja Wojska Polskiego.

Linie kolejowe:

- nr 137: Legnica – Jawor – Jaworzyna Śląska – Świdnica – Kamieniec Ząbkowicki – Nysa – Prudnik – Kędzierzyn Koźle – Gliwice – Katowice:

Jest to dwutorowa (częściowo jednotorowa), niezelektryfikowana linia kolejowa państwowego znaczenia z przewagą ruchu towarowego. W miejscowościach: Legnica i Kędzierzyn – Koźle następuje połączenie z międzynarodowym szlakiem kolejowym E30 relacji: Lipsk – Drezno – Zgorzelec – Legnica – Wrocław – Katowice – Kraków – Lwów – Kijów. Natomiast w Kamieńcu Ząbkowickim ze szlakiem kolejowym łączącym: Wrocław z Kłodzkiem, Międzyzlesiem i Pragą. Zgodnie z rozkładem jazdy pociągów osobowych Polskich Kolei Państwowych SA (przewozy regionalne) na 2007 rok z Nysy do Kamieńca Ząbkowickiego i z powrotem wyjeżdżają po 3 składy osobowe, w tym jeden codziennie. Infrastrukturę kolejową na terenie gminy wzbogacają: dworzec kolejowy w Nysie oraz przystanki w miejscowościach: Przełęk (nieczynny), Radzikowice (nieczynny) i Goświnowice (czynny).

- nr 287: Opole Zachodnie – Szydłów – Tułowice – Łambinowice – Nysa:

Jest to jednotorowa, niezelektryfikowana linia kolejowa drugorzędного znaczenia z przewagą ruchu towarowego. W miejscowości Opole następuje połączenie z międzynarodowym szlakiem kolejowym E30 relacji: Lipsk – Drezno – Zgorzelec – Legnica – Wrocław – Katowice – Kraków – Lwów – Kijów. Zgodnie z rozkładem jazdy pociągów osobowych Polskich Kolei Państwowych SA (przewozy regionalne dofinansowywane przez Urząd Marszałkowski) na 2007 rok z Nysy do Opola i z powrotem wyjeżdża 8 składów osobowych, w tym 2 codziennie. Sezonowo kursują pociągi relacji: Opole – Nysa – Głucholazy – Jeseník – Ostrużna. Infrastrukturę kolejową na terenie gminy wzbogacają przystanki kolejowe w miejscowościach: Wyszków Śląski (nieczynny) i Kubice (czynny).

➤ nr 288: Nysa – Grodków – Brzeg:

Jest to jednotorowa, niezelektryfikowana linia kolejowa drugorzędного znaczenia z zawieszonym obecnie kursowaniem pociągów. W miejscowości Brzeg następuje połączenie z międzynarodowym szlakiem kolejowym E30 relacji: Lipsk – Drezno – Zgorzelec – Legnica – Wrocław – Katowice – Kraków – Lwów – Kijów.

➤ nr 328: Nysa – Podkamień – Biała Nyska – Koperniki – Buków – Łąka:

Jest to nieczynna, jednotorowa, niezelektryfikowana linia kolejowa drugorzędного znaczenia. Wzdłuż szlaku znajdują się nieczynne przystanki kolejowe w miejscowościach: Podkamień, Biała Nyska i Koperniki.

Fakt istnienia różnorodnej i dogodnej sieci komunikacyjnej podnosi prestiż gminy oraz stanowi istotny argument, pozwalający stymulować jej dalszy, gospodarczy rozwój, zwłaszcza w perspektywie rozbudowy i modernizacji infrastruktury komunikacyjnej.

Planowana jest budowa obwodnicy miasta Nysa, o której mowa w kierunkach do nieniejszej zmiany Studium.

5.2 Sieć wodociągowa i kanalizacyjna.

5.2.1. Zaopatrzenie w wodę.

Na koniec 2012 roku gmina Nysa była zaopatrywana w wodę przez sieć wodociągową rozdzielczą o długości 295,3 km z 6026 połączeniami prowadzącymi do budynków. Sieć wodociągowa obejmuje wszystkie miejscowości. W 2012 roku dostarczono mieszkańcom 2299,4 tys. m³ wody.

TABELA 70: Gmina Nysa – wyposażenie w sieć wodociągową w 2012 roku.

Miejscowość	Długość sieci w km	Ilość przyłączy
Nysa	145,6	3339
Biała Nyska	6,0	129
Domaszkowice	10,8	162
Głębinów	12,7	101
Goświnowice	4,2	157
Hajduki Nyskie	7,9	183
Hanuszów	2,0	30
Ilawa	3,2	50
Jędrzychów	7,2	181
Kępnica	6,0	95
Konradowa	3,2	71
Koperniki	9,6	111
Kubice	7,1	114
Lipowa	6,5	116
Morów	2,0	51
Niwnica	10,9	87
Podkamień	3,6	38

Przełęk	6,0	123
Radzikowice	5,8	88
Regulice	3,2	70
Rusocin	5,6	104
Sękowice	3,9	38
Siostrzechowice	2,4	58
Skorochów	2,8	74
Wyszków Śląski	4,6	117
Wierzbęćcice	5,3	126
Złotogłowice	7,3	213

Do obiektów zaopatrujących gminę w wodę należą:

- SUW Siostrzechowice;
- SUW Wierzbęćcice;
- SUW Goświnowice
- Zakup wody w Hajdukach Nyskich.

SUW Siostrzechowice:

S-ka posiada ważne pozwolenie wodnoprawne na pobór wody powierzchniowej z rzeki Biała Głuchotaska nr ROŚ.V.EM.6223/-29/10 z dnia 10.01.2011 r. wydane przez Starostę Nyskiego, ważne do 31.12.2030 r.

Pozwolenie zezwala na pobór wody w ilości:

$$Q_{\max h} = 833 \text{ m}^3 / \text{h}$$

$$Q_{\text{śrd}} = 19\,200 \text{ m}^3 / \text{d}$$

Ujęcie wody posiada ustanowioną strefę ochronną: teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej ustanowione Rozporządzeniem Dyrektora RZGW we Wrocławiu z dnia 15.12.2004 r. ze zm.

Woda z ujęcia na Białej Głuchotaskiej zasila miasto Nysa i wioski: Siostrzechowice, Koperniki, Morów, Ilawa, Biała Nyska, Podkamień, Jędrzychów, Konradowa, cz. Niwnicy (nr 1, 1a, 2, 2a, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 16, 17, 18, 17a, 21, 20, 24, 25, 28, 29, 30, 31, 34, 35, 36, 37, 40a, 41, 42, 43, 46, 47, 48, 50c, 50, 81, 83, 84, 85, 86, 87, 89, 90, 91, 93, 92, 94, 97, 99, 100, 103, 104, 105, 106, 107, 109, 110, 112b, 113, 131, 117, 119a, 121, 121a, 125, 126, 128, 129d, 134, 139, 137, 138, 148b, 140, 141, 142), Wyszków Śl., Kubice, Przełęk.

SUW Wierzbęćcice:

Ujęcie w Wierzbęćcicach posiada ważne pozwolenie wodnoprawne na pobór wody nr ROŚ.IV.6341.37.2012.EM z dnia 31.12.2012 r. udzielone przez Starostę Powiatu Nyskiego ze studni nr 4, 5 i 6 w ilości:

$$Q_{\max h} = 30 \text{ m}^3 / \text{h}$$

$$Q_{\text{śrd}} = 600 \text{ m}^3 / \text{h}$$

$$Q_{\max \text{ rok}} = 263\,520 \text{ m}^3 / \text{rok}$$

Ważność pozwolenia od 1 stycznia 2013 r. do 31.12. 2032 r.

Ujęcie posiada również strefę ochronną terenu ochrony bezpośredniej dla studni 4, 5 i 6 ustalone Decyzją nr ROŚ.IV.3223 – 19/2003 z dnia 12.08.2003 r.

SUW Goświnowice:

Spółka posiada ważne pozwolenie wodnoprawne nr ROŚ.IV.MK.6223-35/10 z dnia 20.01.2011 r. udzielone przez Starostę Nyskiego na pobór wody ze studni :

- a/ nr 3 $Q_{maxh} = 44 \text{ m}^3 / \text{h}$
 $Q_{maxd} = 1056 \text{ m}^3 / \text{h}$
- b/ nr 4 $Q_{maxh} = 40 \text{ m}^3 / \text{h}$
 $Q_{maxd} = 984 \text{ m}^3 / \text{h}$
- c/ nr 5 $Q_{maxh} = 67 \text{ m}^3 / \text{h}$
 $Q_{maxd} = 1608 \text{ m}^3 / \text{h}$

przy zatwierdzonych zasobach z utworów trzeciorzędowych w kat. „B” w ilości $Q = 151,0 \text{ m}^3 / \text{h}$.

Pozwolenie jest ważne do 19.01.2031 r.

Ujęcie posiada strefy ochronne, teren ochrony bezpośredniej dla studni nr 3, 4 i 5 ustanowione zostały Decyzją ROŚ.6320.2.2012.JM z dnia 11.01.2013 r.

Dobowa zdolność produkcyjna ujęć wody $20\,733 \text{ dm}^3$, dobowa zdolność uzdatniania całego wodociągu $14\,973 \text{ dm}^3$, wg wydajności urządzeń. Wg pozwoleń wodnoprawnych maksymalna wydajność ujęć $974 \text{ m}^3 / \text{h}$.

TABELA 72: Gmina Nysa – zaopatrzenie w wodę w 2012 roku.

Miejscowość	Źródło zaopatrzenie w wodę
Nysa	SUW Siestrzechowice
Biała Nyska	SUW Siestrzechowice
Domaszkowice	SUW Wierzbicice
Głębinów	SUW Siestrzechowice
Goświnowice	SUW Goświnowice
Hajduki Nyskie	Zakup wody ze studni ProAgra
Hanuszów	SUW Siestrzechowice
Ilawa	SUW Goświnowice
Jędrzychów	SUW Goświnowice
Kępnica	SUW Wierzbicice
Konradowa	SUW Siestrzechowice
Koperniki	SUW Siestrzechowice
Kubice	SUW Siestrzechowice
Lipowa	SUW Wierzbicice
Morów	SUW Siestrzechowice
Niwnica	SUW Siestrzechowice
Podkamień	SUW Siestrzechowice
Przełek	SUW Siestrzechowice
Radzikowice	SUW Goświnowice
Regulice	SUW Siestrzechowice
Rusocin	SUW Siestrzechowice
Sękowice	SUW Goświnowice
Siestrzechowice	SUW Siestrzechowice
Skorochów	SUW Goświnowice
Wyszków Śląski	SUW Siestrzechowice

Wierzbice	SUW Wierzbice
Złotogłowie	SUW Siestrzechowice

TABELA 73: Gmina Nysa – gęstość sieci wodociągowej w 2006 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Nysa	Powiat Nyski	Województwo Opolskie
Gęstość sieci wodociągowej ³⁹ w km / 100 km ²	102,29	56,63	69,95
Zużycie wody na 1 mieszkańca w m ³	36,1	33,8	35,4

Nasylenie siecią wodociągową w gminie Nysa jest zdecydowanie wyższe od średniej w powiecie nyskim i województwie opolskim. Decydujący wpływ na to ma fakt, że jest to gmina w całości zwodociągowana i dodatkowo charakteryzuje się znacznym rozproszeniem jednostek osadniczych. Natomiast średnie jednostkowe zużycie wody w gospodarstwach domowych jest nieco wyższe od średniej powiatowej oraz wojewódzkiej i ze względu na znaczny odsetek ludności wiejskiej, odzwierciedla zwiększone zużycie wody na terenach wiejskich.

5.2.2. Kanalizacja.

Na koniec 2012 roku długość sieci kanalizacyjnej wyniosła 236,5 km z 5885 przyłączami kanalizacyjnymi. W tym samym roku odprowadzono siecią kanalizacji sanitarnej z Gminy Nysa 2404,7 tys. m³ ścieków sanitarnych, z Gminy Głucholazy 1200,4 tys. m³, z Gminy Otmuchów 204,9 tys. m³.

TABELA 74: Gmina Nysa – wyposażenie w sieć kanalizacyjną w 2012 roku.

Miejscowość	Długość sieci w km	Ilość przyłączy
Nysa	60,1	3029
Biała Nyska	3,7	173
Domaszkowice	13,5	149
Głębinów	8,2	134
Goświnowice	11,0	197
Hajduki Nyskie	5,9	186
Hanuszów	3,7	35
Iława	2,0	45
Jędrzychów	6,4	132
Kępnica	26,7	93
Konradowa	3,7	77
Koperniki	3,7	120
Kubice	3,5	95
Lipowa	10,5	107
Morów	3,9	73
Niwnica	7,0	204

³⁹ Sieć rozdzielcza, bez połączeń prowadzących do budynków i innych obiektów.

Podkamień	1,4	27
Przełęk	3,5	123
Radzikowice	4,3	91
Regulice	4,6	66
Rusocin	5,1	101
Sękowice	2,6	34
Sięstrzechowice	4,8	63
Skorochów	2,9	53
Wyszków Śląski	4,1	114
Wierzbięcice	10,0	113
Złotogłowice	9,5	196

Na terenie gminy zlokalizowana jest jedna oczyszczalnia ścieków. Obiekt ten to, zlokalizowana w północno – wschodniej części Nysy przy ujściu kanału Bielawskiego do rzeki Nysy Kłodzkiej, mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków ze stacją chemiczną do usuwania fosforu oraz pełną przeróbką osadu ściekowego, o przepustowości projektowanej 28000 m³/dobę. Obiekt przyjmuje ścieki z miasta i gminy Nysa oraz z Głucholaz i Otmuchowa. Obecnie do oczyszczalni dopływa 16000 m³ ścieków na dobę. Odbiornikiem zrzuconych ścieków jest rzeka Nysa Kłodzka. Właścicielem obiektu są Wodociągi i Kanalizacja „AKWA” sp. z o.o. w Nysie.

Decyzją Starosty Nyskiego z dnia 18.04.2003 r. udzielono na rzecz Wodociągów i Kanalizacji „AKWA” sp. z o.o. w Nysie pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie ścieków z oczyszczalni ścieków w Nysie do rzeki Nysy Kłodzkiej za pośrednictwem Kanału Bielawskiego, w następujący sposób:

- BZT₅ – minimum 90 % redukcji;
- ChZT₅ – minimum 75 % redukcji;
- zawiesina ogólna – minimum 90 % redukcji;
- azot ogólny – minimum 85 % redukcji;
- fosfor ogólny – minimum 90 % redukcji.

Pozwolenie wydano na czas określony do dnia 31.12.2010 r.

TABELA 75: Gmina Nysa – gęstość sieci kanalizacyjnej w 2006 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Nysa	Powiat Nyski	Województwo Opolskie
Gęstość sieci kanalizacyjnej ⁴⁰ w km / 100 km ²	46,06 (8,79) ⁴¹	17,43	22,49
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną ⁴² na 1 mieszkańca w m ³	36,05	32,57	26,79

⁴⁰ Sieć rozdzielcza i kolektory.

⁴¹ Tereny wiejskie.

⁴² Do kanalizacji miejskiej.

Dane dotyczące gospodarki ściekowej za 2006 rok odzwierciedlają jakim niedoborem w zakresie sieci kanalizacyjnej charakteryzują się tereny wiejskie gminy Nysa. Brak systemowego rozwiązania gospodarki ściekowej, zwłaszcza na terenach wiejskich, przy jednoczesnym pełnym zwodociągowaniu powoduje powstawanie większej ilości nieodprowadzonych sieci ścieków. Miejscowa społeczność zmuszona jest gromadzić płynne nieczystości w zbiornikach zlokalizowanych na terenie własnych posesji. To z kolei wpływa na zwiększone zanieczyszczenie gleb oraz wód powierzchniowych i podziemnych.

Budowa kanalizacji sanitarnej ma priorytetowe znaczenie dla gminy i już rozpoczęły się inwestycje w tym zakresie. Według opracowanej koncepcji ścieki ze skanalizowanych terenów wiejskich będą odprowadzane do oczyszczalni w Nysie.

5.3 Sieć gazowa.

Na terenie gminy Nysa Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA (PGNiG SA) nie posiada utworzonych obszarów i terenów górniczych oraz sieci gazowych.

Operator Gazociągów Przesyłowych „Gaz – System” SA, Oddział w Świerklanach posiada na terenie gminy Nysa następującą infrastrukturę:

- gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Lewin Brzeski – Nysa DN 250 PN 4,0 MPa; planuje się modernizację gazociągu na parametry DN 300 PN 8,4 MPa;
- gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Lewin Brzeski – Nysa – Paczków CN 150/100 PN 4,0 MPa, do końca 2016 r. planuje się modernizację tego gazociągu na odcinku Hanuszów – Goświnowice na parametry DN 200, CN 6,3 MPa, natomiast odcinek Goświnowice – Otmuchów na parametry DN 150, CN 6,3 MPa;
- gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Prudnik – Nysa DN 200 PN 4,0 MPa, planuje się modernizację gazociągu pod ciekim wodnym Młynówka Niwnińska na parametry DN 200 PN 6,3 MPa;;
 - odgałęzienie od gazociągu do SRP I^o Wyszków DN 100 PN 4,0 MPa;
 - odgałęzienie od gazociągu do SRP I^o Polsnack DN 80 PN 4,0 MPa;
 - odgałęzienie od gazociągu do SRP I^o Nysa II DN 100 PN 4,0 MPa.

Na terenie objętym opracowaniem zlokalizowane są następujące stacje redukcyjno – pomiarowe:

- SRP I^o Nysa I ul. Grodkowska o przepustowości Q = 5000 nm³/h;
- SRP I^o Nysa II o przepustowości Q = 3000 nm³/h;
- SRP I^o Wyszków o przepustowości Q = 600 nm³/h;
- SP Hanuszów przepustowości Q = 18 000 nm³/h.

PSG Sp. z o.o., Oddział w Zabrze, Zakład w Opolu posiada na terenie gminy Nysa następujące stacje redukcyjno-pomiarowe:

- SRP I^o Goświnowice Kolejowa o przepustowości Q = 8000 m³/h;
- SRP I^o Śliwice o przepustowości Q = 320 m³/h;
- SR II^o Nysa Otmuchowska o przepustowości Q = 3200 m³/h;
- SR II^o Nysa Mostowa o przepustowości Q = 3000 m³/h;
- SR II^o Nysa Wojska Polskiego o przepustowości Q = 3000 m³/h;
- SRP II^o Nysa Towarowa o przepustowości Q = 1600 m³/h;
- SR II^o Biała Nyska o przepustowości Q = 1600 m³/h;

- SR II° Nysa Kozielska o przepustowości $Q = 1600 \text{ m}^3/\text{h}$;
- SRP II° Nysa Bohaterów Warszawy o przepustowości $Q = 600 \text{ m}^3/\text{h}$;
- SRP II° Nysa Wojska Polskiego o przepustowości $Q = 400 \text{ m}^3/\text{h}$;
- SRP II° Nysa Nowowiejska o przepustowości $Q = 250 \text{ m}^3/\text{h}$;
- SRP II° Nysa Karpacka o przepustowości $Q = 100 \text{ m}^3/\text{h}$;
- SRP II° Nysa Regulice o przepustowości $Q = 1600 \text{ m}^3/\text{h}$;
- SR II° Goświnowice Kolejowa o przepustowości $Q = 600 \text{ m}^3/\text{h}$;
- SRP II° Złotogłowice o przepustowości $Q = 600 \text{ m}^3/\text{h}$;
- SRP II° Wyszków Śląski o przepustowości $Q = 600 \text{ m}^3/\text{h}$;

Ponadto przez teren gminy przebiega kabel ziemny łączący szafkę stacji ochrony katodowej z gazociągiem wysokiego ciśnienia relacji Lewin Brzeski – Paczków DN 150 PN 4,0 MPa. Wyżej wymieniona infrastruktura umożliwi dostawy i zaopatrzenie mieszkańców miasta w gaz przewodowy.

Górnośląski Operator Systemu Dystrybucyjnego sp. z o.o., Oddział Zakład Gazowniczy w Opolu posiada dystrybucyjną sieć gazową na terenie miasta Nysa oraz we wsiach: Biała Nyska, Goświnowice, Jędrzychów, Regulice, Wyszków Śląski i Złotogłowice. Według stanu na koniec 2006 roku na terenie gminy Nysa długość czynnej sieci gazowej ogółem wynosiła 164,689 km, z czego 133,648 km to sieć rozdzielcza. Sieć ta zaopatrywała 15218 odbiorców (gospodarstw domowych), którym dostarczono w 2006 roku ponad 6 mln m^3 gazu. Według danych z 2006 roku na terenie miasta z sieci gazowej korzystało 88,4 % mieszkańców to jest 43481 osób. System zaopatrujący gminę posiada rezerwy, umożliwiające przyłączenie do sieci wszystkich zainteresowanych odbiorców, którzy są przyłączani sukcesywnie według wystąpień o przyłączenie. Według stanu na koniec 2013 r. na terenie gminy Nysa długość czynnej sieci gazowej dystrybucyjnej średniego i niskiego ciśnienia wynosiła 161,8 km. Sieć ta zasila w gaz ziemny 3779 przyłączy.

TABELA 76: Gmina Nysa – sieć gazowa, odbiorcy oraz zużycie gazu w gospodarstwach domowych w 2006 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Nysa	Powiat Nyski	Województwo Opolskie
Gęstość sieci gazowej ⁴³ w km / 100 km ²	61,31	18,94	13,32
Korzystający z gazu z sieci na 1000 mieszkańców	723,20	469,44	411,23
Liczba korzystających w stosunku do liczby ludności ogółem w (%)	72,32	46,94	41,12
Zużycie gazu z sieci na 1 odbiorcę w m ³	395,5	427,8	432,9
Zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca w m ³	100,5	71,2	63,8

⁴³ Sieć rozdzielcza.

Gęstość sieci gazowej na terenie gminy Nysa jest ponad 3 razy wyższa niż na terenie powiatu oraz blisko 5-krotnie wyższa niż na obszarze całego województwa opolskiego. Powodem takiego stanu jest fakt, że na terenie gminy Nysa zgazyfikowane jest prawie całe miasto oraz dodatkowo 6 wsi, a statystyka obejmująca powiat nyski i województwo opolskie zawiera również dane ze wszystkich gmin wiejskich, gdzie gaz sieciowy nie jest powszechnym medium. Powyższą analizę potwierdzają dane wskazujące, że na terenie gminy Nysa w 2006 roku było 62,78 % wszystkich odbiorców (gospodarstw domowych) gazu z całego powiatu i aż 9,89 % z całego województwa. Ze względu na wyższe nasycenie siecią gazową również wskaźniki dotyczące ilości odbiorców oraz zużycia gazu na 1 mieszkańca są wyższe od porównywanych wartości. Należy dodać, że 14,84 % spośród wszystkich odbiorców gazu przewodowego w gminie Nysa używało go również do celów grzewczych.

Istniejące warunki techniczne i stan techniczny gazociągów pozwalają na rozbudowę sieci dystrybucyjnej dla potrzeb wszystkich zainteresowanych, którzy spełnią warunek opłacalności w rozumieniu ustawy Prawo energetyczne. Opłacalność przedsięwzięcia uzależniona jest między innymi od zawarcia odpowiedniej ilości umów o przyłączenie do sieci gazowej oraz długości projektowanych gazociągów i przyłączy odpowiednich dla umożliwienia zaistnienia warunków technicznych przyłączenia. Stacje redukcyjno – pomiarowe oraz gazociągi stanowią układy hermetycznie zamknięte i wyłączając stany awaryjne nie zagrażają środowisku naturalnemu. Wprowadzenie gazyfikacji sprzyja ochronie środowiska poprzez eliminację lokalnej emisji pyłów i toksycznych składników spalin. Na terenie gminy Nysa korzystne warunki gazyfikacji posiadają przede wszystkim wsie: Domaszkowice, Kępnica, Konradowa, Koperniki, Lipowa, Niwnica, Przelęk, Radzikowice i Rusocin.

Ewentualna przyszła budowa sieci gazowej dla odbiorców indywidualnych powinna być realizowana z uwzględnieniem obowiązującego prawa energetycznego – ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku (Dz. U. Dz.U. z 2012 poz. 1059, ze zm.) oraz rozporządzeń wykonawczych, w szczególności w oparciu o:

- wnioski podmiotów ubiegających się o przyłączenie do sieci gazowej posiadających tytuł prawny do korzystania z przyłączanego obiektu;
- sporządzony przez przedsiębiorstwo energetyczne plan rozwoju w zakresie sieci gazowej, uwzględniający wytyczne miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, ograniczony do zadań, dla których istnieją warunki techniczne oraz ekonomiczne dostarczania paliwa gazowego.

5.4 Elektroenergetyka

5.4.1. Elektroenergetyczna sieć przesyłowa

Na terenie gminy Nysa znajduje się fragment przesyłowej linii elektroenergetycznej o napięciu 220 kV relacji Groszowice – Ząbkowice, która stanowi własność Polskich Sieci Elektroenergetycznych – Południe SA (PSE SA). W aktualnym planie inwestycyjnym PSE SA przewiduje się ewentualną budowę linii elektroenergetycznej 400 kV albo linii wielotorowej, wielonapięciowej po trasie istniejącej linii 220 kV Groszowice – Ząbkowice.

Obiekty istniejące i planowane to ważne elementy sieci przesyłowej krajowego systemu elektroenergetycznego pozwalające na wyprowadzenie znacznej mocy elektrycznej z elektrowni. Liniami tymi dosyłana jest moc elektryczna do stacji elektroenergetycznych 400/220/110 kV i 220/110 kV, z

których poprzez sieć dystrybucyjną (obiekty o napięciu 110 kV i niższym) przesyłana jest energia elektryczna także do odbiorców bytowo – komunalnych i przemysłowych znajdujących się na terenie gminy Nysa.

5.4.2. Elektroenergetyczna sieć dystrybucyjna

- napowietrzne linie elektroenergetyczne 110 kV:

- dwutorowa relacji: Hajduki - Bodzanów, Hajduki - Prudnik,
 - dwutorowa relacji: Hajduki - Zdieszewice, Hajduki - Ceglana,
 - dwutorowa relacji: Hajduki - Orłęta, Hajduki - Grodków,
 - jednotorowa relacji: Hajduki - Grodków,
 - jednotorowa relacji: Orłęta - Cieszanowice,
 - jednotorowa relacji: Hajduki - Orłęta,
 - jednotorowa relacji: Hajduki - Paczków,
- dwie stacje 110/15kV: Orłęta i Hajduki,
- rozdzielnie sieciowe 15kV w m. Radzikowice i Morów,
- linie napowietrzne i kablowe 15 kV
- stacje transformatorowe 15/0,4 kV,
- sieć elektroenergetyczna 0,4 kV.

Dostawa energii do odbiorców odbywa się liniami średniego (15 kV) i niskiego (0,4 kV) napięcia, pracujących w układzie pierścieniowo-promieniowym. Wszystkie miejscowości na terenie gminy są zelektryfikowane. Dostawy energii w pełni pokrywają potrzeby mieszkańców oraz jednostek gospodarczych. W 2006 roku energię elektryczną pobierało w gminie 18999 odbiorców (gospodarstw domowych). Jej zużycie przez gospodarstwa domowe wyniosło 35397 MWh. Przeciętna dostawa na 1 mieszkańca gminy wyniosła więc 748,6 kWh. Obecny system elektroenergetyczny zaspokaja we właściwym zakresie potrzeby mieszkańców i nie występują problemy związane z brakami energii elektrycznej. Jednakże część sieci, zwłaszcza w starszej, centralnej części miasta wymaga modernizacji. Problemem w skali całego miasta jest niewystarczająca ilość sieci oświetlenia ulicznego.

TABELA 77: Gmina Nysa – odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2006 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Nysa	Powiat Nyski	Województwo Opolskie
Odbiorcy energii elektrycznej na 1000 mieszkańców	316,00	215,55	206,37
Zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę w kWh	1863,1	1882,2	1925,6
Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w kWh	748,6	766,4	757,7

Dane dotyczące przeciętnej liczby odbiorców energii elektrycznej na 1000 mieszkańców są na terenie gminy wyższe od porównywanych wartości. Natomiast przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę oraz 1 mieszkańca jest niższe na terenie gminy Nysa. Nie wynika to tylko i wyłącznie z większej oszczędności energii elektrycznej przez miejscową społeczność lecz z faktu, że prąd nie służy tam do celów spożywczych i grzewczych z racji pokrycia terenu całego miasta i części gminy dystrybucyjną siecią gazową.

5.4.3. Elektrownie wodne.

Na terenie gminy Nysa zlokalizowane są 2 elektrownie wodne:

- „Nysa” – o mocy generowanej 0,74 MW;
- „Głębinów” – o mocy generowanej 3,04 MW.

Obie elektrownie stanowią własność TAURON Ekoenergia sp. z o.o. z siedzibą w Jeleniej Górze.

5.4.4. Farmy wiatrowe.

W północnej części gminy na Wysoczyźnie Nyskiej istnieją korzystne uwarunkowania naturalne (anemograficzne), umożliwiające pozyskiwanie energii elektrycznej z odnawialnych źródeł – w tym przypadku na bazie siły wiatru.

5.5 Ciepłownictwo.

Potrzeby ciepłe mieszkańców oraz przedsiębiorców gminy Nysa zaspokajane są przez ciepłownię centralną o łącznej mocy 87,495 MW oraz 6 kotłowni lokalnych o mocy 0,750 MW. Infrastruktura ta jest własnością Nyskiej Energetyki Ciepłej sp. z o.o. Miejski system ciepłowniczy charakteryzuje się następującymi parametrami i obejmuje :

- ciepłownię centralną o mocy 87,495 MW zlokalizowaną przy ul. Jagiellońskiej 10 a, która posiada 2 kotły o łącznej mocy 58,2 MW zasilane węglem kamiennym, 2 kotły o łącznej mocy 11,6 MW zasilane gazem ziemnym, jeden kocioł o mocy 16,5 MW zasilany alternatywnie gazem ziemnym lub olejem opałowym oraz układ chłodzenia kogeneracji o mocy cieplnej 1,195 MW. Roczna produkcja ciepła kształtuje się na poziomie 400 – 480 tyś. GJ ciepła przy rocznym zużyciu około 19 – 25 tyś. ton węgla miału, 200 – 250 ton węgla groszku oraz 2,5 – 3,0 mln. m³ gazu ziemnego;
- sieć ciepła wysokich parametrów posiada długość około 36 km, w tym ok. 23 km sieci cieplnej preizolowanej (łącznie z zewnętrzną instalacją odbiorczą węzłów grupowych) wybudowanej po 1995 roku. Sieć tradycyjna budowana była w latach 1975 – 1994. System ciepłowniczy zasilany jest w zależności od temperatur zewnętrznych wodą o parametrach pracy: 150/80 °C. Ponadto do systemu należy 7,2 km zewnętrznej instalacji odbiorczej z węzłów grupowych. Parametry pracy tych instalacji to: 95/70 °C;
- węzły ciepłe : ogółem w ilości 294 , w tym 196 węzłów NEC – Nysa Sp. z o.o.
- miejski system ciepłowniczy ogrzewa około 835 tyś. m² powierzchni budynków (3,567 mln m³ kubatury) z czego około 574 tyś. to powierzchnia mieszkalna, a 261 tyś. to obiekty przemysłowe, usługowe i użyteczności publicznej,

- całkowite zapotrzebowanie mocy cieplnej wynosi w sezonie grzewczym 70,2 MW, a w sezonie letnim ok. 6 MW. Powierzchnia lokali objętych dostawą ciepłej wody użytkowej wynosi ok. 233 tys. m² z czego 185 tys. m² to powierzchnia mieszkaniowa.

TABELA 78: Gmina Nysa – infrastruktura ciepłownicza w 2013 roku.

Lokalizacja	Kotłownia	Zasięg	Paliwo
Nysa ul. Jagiellońska	ciepłownia centralna	miasto Nysa	węgiel miał ; gaz GZ – 50 ; olej opałowy
Nysa ul. Otmuchowska	kotłownia lokalna	obiekt użyteczności publicznej	węgiel groszek
Biała Nyska	kotłownia lokalna	obiekt użyteczności publicznej	węgiel groszek
Goświnowice	kotłownia lokalna	obiekt użyteczności publicznej	węgiel groszek
Kępnica	kotłownia lokalna	obiekt użyteczności publicznej	węgiel groszek
Koperniki	kotłownia lokalna	obiekt użyteczności publicznej	węgiel groszek
Niwnica	kotłownia lokalna	obiekt użyteczności publicznej	węgiel groszek

Łączna moc cieplna zainstalowana w kotłowniach lokalnych wynosi 0,750 MW, w tym zainstalowana w obiektach Gminnego Zarządu Oświaty 0,600 MW oraz 0,15 MW w obiektach użyteczności publicznej. W kotłowniach tych zainstalowane są ekologiczne kotły półautomatyczne na węgiel groszek. Roczna produkcja ciepła wynosi ok. 4 tys. GJ ciepła przy rocznym zużyciu węgla w ilości ok. 200 - 250 ton.

Potrzeby grzewcze mieszkańców terenów wiejskich pokrywane są ze źródeł lokalnych, do których należą głównie piece opalane drewnem, węglem kamiennym i jego pochodnymi, węglem brunatnym oraz olejem opałowym, gazem ziemnym lub gazem propan – butan. W najbliższym okresie nie przewiduje się realizacji centralnych urządzeń ciepłowniczych, umożliwiających dostawę ciepła dla odbiorców indywidualnych na terenach wiejskich.

Nyska Energetyka Ciepła Sp. z o.o. planuje w najbliższych latach między innymi następujące przedsięwzięcia inwestycyjno – modernizacyjne:

- eliminacja niskiej emisji, wykonanie nowych podłączeń,
- modernizacja źródeł ciepła : modernizacja układów wodnych ciepłowni K-423, modernizacja systemu automatyki KW-1 WR-25, budowa instalacji do spalania paliwa alternatywnego z odpadów komunalnych 4 MW, modernizacja instalacji odpylania spalin,
- modernizacja sieci cieplnej,
- przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie energii, cieplnej i inne,
- pozyskiwanie nowych odbiorców ciepła.

Wymogi ochrony powietrza atmosferycznego wymuszają potrzebę podjęcia inicjatyw związanych ze zmianą obecnego rodzaju paliw używanych do celów grzewczych, szczególnie węgla i drewna, w kierunku szerszego wykorzystania paliw uznawanych za ekologiczne. Takim nośnikiem energii może stać się np.: gaz przewodowy. Gmina posiada wymagane ustawą Prawo Energetyczne opracowanie „Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Nysa” przyjęte uchwałą Rady Miejskiej w Nysie nr L/III/654/2002 z dnia 27 lutego 2002 roku.

5.6 Telekomunikacja i łączność.

Gmina Nysa wyposażona jest w nowoczesne systemy telekomunikacyjne. Dzieje się tak dzięki włączeniu do central obsługujących przepływ automatyczny oraz inwestycji poczynionych przez Telekomunikację Polską SA oraz konkurencyjnego operatora NETIA. Zwiększa się liczba numerów telefonicznych. W każdej miejscowości zainstalowani są abonenci telefonii przewodowej. Umożliwia to nawiązanie łączności praktycznie z całym światem.

Operujące na terenie gminy: Telekomunikacja Polska SA oraz NETIA zapewniają szeroką gamę usług. Są wśród nich usługi powszechne: telefoniczne, telegraficzne, telexowe i telefaksowe oraz specjalistyczne w dziedzinie transmisji danych, radiokomunikacji i dostępu do internetu. Ponadto cały teren gminy jest w zasięgu działania operatorów telefonii bezprzewodowej: ORANGE, PLUS GSM, ERA GSM, PLAY.

Trudności z pozyskaniem szerokiej gamy najświeższych informacji dotyczących telekomunikacji, związane z zastrzeżeniem danych ze względu na konkurencję, spowodowały, że w poniższym tekście oraz tabeli analizowane są ostatnie ogólnodostępne dane z 1999 roku. Według danych z 1999 roku w gminie zarejestrowanych było 17172 łącz telefonii przewodowej. Na 1000 ludności przypadało więc 281 numerów telefonicznych (w mieście Nysa 312). Ponadto na terenie gminy funkcjonują 3 placówki pocztowe zlokalizowane w Nysie, świadczące również usługi telekomunikacyjne. Daje to 0,50 placówki na 10 tysięcy ludności.

TABELA 79: Gmina Nysa – telekomunikacja i łączność⁴⁴ w 1999 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Nysa	Powiat Nyski	Województwo Opolskie
Ludność na 1 placówkę pocztową	5051	3445	3901
Liczba placówek pocztowych na 10 tysięcy ludności	1,98	2,90	2,56
Liczba placówek na 10 km ²	0,55	0,35	0,29
Linie telefoniczne na 1000 ludności	281,42	217,39	226,11
Linie telefoniczne na 1000 mieszkań	917,55	741,60	766,95

Nasylenie usługami łączności na terenie gminy Nysa było statystycznie mniej korzystne od uwarunkowań charakteryzujących powiat nyski oraz województwo opolskie. Natomiast poziom telefonizacji gminy Nysa, o którym świadczy liczba linii na 1000 mieszkańców był zdecydowanie korzystniejszy od średniej dla powiatu i województwa. W tym przypadku niewątpliwie wyższą średnią ilość linii telefonicznych w gminie zwiększa duża liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w mieście.

⁴⁴ Dane dotyczące łączności pochodzą z końca 2002 roku.

Jeszcze bardziej wymiernym wskaźnikiem jest wskaźnik nasycenia telefonią na 1000 mieszkańców, który w przypadku gminy Nysa również kształtował się zdecydowanie korzystniej od średniej dla powiatu i województwa opolskiego. Tym samym nasycenie telefonią stacjonarną należy uznać za wystarczające z punktu widzenia potrzeb. Tak wysokie wskaźniki są niezbędne w dzisiejszych realiach gospodarki rynkowej, z uwagi na zwiększone potrzeby telekomunikacyjne oraz teleinformatyczne mieszkańców, obecnych przedsiębiorców i potencjalnych inwestorów.

5.7 Gospodarka odpadami.

System zbierania odpadów komunalnych na terenie gminy Nysa jest podobny do większości takich systemów stosowanych w innych rejonach Polski. Polega on na zbieraniu do odpowiednich pojemników odpadów oraz ich dalszemu deponowaniu na składowisku. Obecnie 100 % gospodarstw domowych z terenu gminy objętych jest zorganizowanym systemem wywozu odpadów. Wszystkie gospodarstwa domowe mają dostęp do pojemników o pojemności 110 dm³, które są opróżniane 2 razy w miesiącu (około 5523 sztuk). Poza tym, przy budynkach użyteczności publicznej rozstawionych jest 935 kontenerów o pojemności 1100 dm³, 25 sztuk kontenerów KP-7 i 25 pojemników 240 dm³ opróżnianych raz w miesiącu. Dopiero od krótkiego czasu zaczęto wprowadzać segregację odpadów, co umożliwi ich dalsze wykorzystanie. W gminie istnieje system selektywnej zbiórki odpadów. Zbiórce podlegają odpady z tworzyw sztucznych, papier oraz zmieszane szkło białe i kolorowe.

Na terenie gminy Nysa decyzje dotyczące zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania, transportu, usuwania lub unieszkodliwiania odpadów komunalnych posiadają następujące podmioty:

- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „EKOM” – Nysa, ul. Piłsudskiego 32;
- Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe „Komunalnik” – Nysa, ul. Morcinka 66e.
- Remondis Opole Sp. z o.o. – Al. Przyjaźni 9, 45-573 Opole,
- Veolia Usługi dla Środowiska S.A. – ul. Zagnańska 232a, 35-563 Kielce,

natomiast faktycznie świadczą usługi komunalne:

- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „EKOM” – Nysa, ul. Piłsudskiego 32;
- Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe „Komunalnik” – Nysa, ul. Morcinka 66e.

Odpady przemysłowe i niebezpieczne wywożone są przez wyspecjalizowane podmioty spoza terenu gminy.

Gmina Nysa posiada dwa składowiska odpadów komunalnych: w Domaszkowicach i Goświnowicach. Składowisko odpadów w Goświnowicach jest nieczynne i przeznaczone do rekultywacji. Gminne składowisko odpadów komunalnych w Domaszkowicach oddano do użytkowania w 2000 roku. Charakterystyka dotycząca składowiska w Domaszkowicach przedstawia się następująco:

- typ: składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne;
- korzystanie: 4 gminy: Nysa (100%), Pakosławice (100%), Otmuchów (85%), Korfantów (5%);
- ilość odpadów przyjmowanych w ciągu doby: 85 Mg/d;
- stan formalno – prawny:
 - data rozpoczęcia eksploatacji: 02.11.2000 rok;
 - data zakończenia eksploatacji: 2024 rok;
 - data wykonania przeglądu ekologicznego: VI 2002 rok;
 - data wydania decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji składowiska: 13.06.2003 rok.

Podstawowe parametry techniczne składowiska w Domaszkowicach to:

- powierzchnia: 26,24 ha;
- objętość: 816 700 m³;
- wypełnienie: 20 %;
- uszczelnienie niecki: folia PGHD o grubości 2,0 mm, geowłóknina o grubości 800 g/m²;
- instalacja do zbierania odcieków: drenaż nadfoliowy z rur PGHD, górny zbiornik odcieków, podczyszczalnia hydrobotaniczna, dolny zbiornik odcieków, przepompownia odcieków, system rurociągów z zasuwami i zaworami;
- instalacja do ujmowania gazu składowiskowego: w trakcie budowy;
- prowadzenie monitoringu wód i gazu: według obowiązujących przepisów,;
- prowadzenie ewidencji przyjmowanych odpadów: system komputerowy prowadzony na bieżąco;
- sposób eksploatacji: zgodny z instrukcją eksploatacji składowiska – zagęszczona 2 m warstwa odpadów przysypana 20 cm warstwą izolacyjną.
- ponadto składowisko wyposażone jest w spychacz, kompaktor, wagę, brodzik, itp.

Składowisko w Domaszkowicach posiada decyzję zezwalającą na przyjmowanie, przetwarzanie i składowanie odpadów z dnia 13.06.2003 roku – decyzja zatwierdzająca instrukcję eksploatacji środowiska znak: ŚR.III-HS-6621-4/03 wydaną przez Wojewodę Opolskiego. W roku 2013 r. utworzone zostało Regionalne Centrum Gospodarki Odpadami (RCGO) w Domaszkowicach.

Mając na uwadze dbałość o stan środowiska naturalnego należy dążyć do utrzymania 100 % wartości wskaźnika gospodarstw objętych zorganizowanym wywozem odpadów, między innymi poprzez ciągłe działania w celu podniesienia świadomości ekologicznej. Ponadto należy rozwinąć system segregacji odpadów „u źródła” oraz ich racjonalnego zagospodarowania poprzez wtórne przetwarzanie. Niepokojącym zjawiskiem jest występowanie dzikich składowisk odpadów. Podczas prac nad Planem Gospodarki Odpadami zinwentaryzowano kilkanaście niewielkich powierzchniowo dzikich składowisk odpadów. Na terenie nielegalnych wysypisk zalegają głównie odpady komunalne, pochodzące z gospodarstw domowych, placów budowy, różnorakie opakowania papierowe, plastikowe oraz szklane, ziemia, opony samochodowe, resztki organiczne. Działania samorządu powinny skupić się na skutecznej eliminacji dzikich składowisk, począwszy od gorliwiej stosowanych kar administracyjnych, poprzez likwidację obiektów, a skończywszy na biologicznej rekultywacji zanieczyszczonych przez składowiska terenów.

Zgodnie z Ustawą „o odpadach” gmina Nysa posiada Plan Gospodarki Odpadami przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Nysie nr XXXV/609/05 z dnia 14 kwietnia 2005 roku.

5.8 Melioracje i urządzenia wodne.

Urządzenie melioracji wodnych służą regulacji stosunków wodnych w celu poprawienia zdolności produkcyjnej gleby oraz ułatwienia jej uprawy. Ponadto chronią użytki rolne przed powodzią. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 Prawo wodne (Dz. U. 2012 poz. 145, ze zm.) dzieli urządzenia melioracji wodnych na podstawowe i szczegółowe.

Do urządzeń melioracji wodnych podstawowych należą:

- budowle piętrzące, upustowe oraz obiekty służące do ujmowania wód;

- stopnie i zbiorniki wodne;
- kanały wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie;
- rurociągi o średnicy co najmniej 0,6 m;
- budowle regulacyjne oraz przeciwpowodziowe;
- stacje pomp.

Natomiast urządzenia melioracji wodnych szczegółowych obejmują:

- rowy wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie;
- deszczownie z pompami przenośnymi;
- rurociągi o średnicy poniżej 0,6 m;
- stacje pomp do nawodnień ciśnieniowych;
- ziemne stawy rybne oraz groble na obszarach nawadnianych;
- systemy nawodnień grawitacyjnych.

Na terenie gminy Nysa łączna powierzchnia gruntów zmeliorowanych wynosi 6749 ha, w tym: 5473 ha gruntów ornych i 1276 ha użytków zielonych. Natomiast wśród gruntów zmeliorowanych, zdrenowanych jest łącznie 3951 ha, w tym: 3482 ha gruntów ornych i 469 ha użytków zielonych. Powyższe oznacza, że użytki rolne zmeliorowane stanowią 45,44 % ogólnej powierzchni użytków rolnych w gminie (w tym zdrenowane – 26,60 %).

TABELA 80: Gmina Nysa – wykaz i parametry cieków podstawowych w 2007 roku.

Nazwa cieku	Długość całkowita w km	Długość w gminie w km	Hektometry w gminie w km	Długość uregulowana w gminie w km
Mora	14,000	3,700	0+000 – 3+700	1,680
Kamienica	20,220	12,690	0+000 – 12+690	7,087
Młynówka Niwnińska	8,000	8,000	0+000 – 8+000	3,700
Młynówka Skorochowska	3,300	3,300	0+000 – 3+300	3,300
Domaszkowicki	6,800	6,800	0+000 – 6+800	4,998
Lipowski	4,870	4,870	0+000 – 4+870	2,163
Miejski	15,020	15,020	0+000 – 15+020	14,100
Cielnica	35,800	7,970	18+720 – 26+690	3,350

Całkowita długość cieków podstawowych wynosi na terenie gminy Nysa 62,350 km, w tym 40,378 km jest uregulowanych, natomiast całkowita długość rowów szczegółowych wynosi 216,5 km co oznacza, że średnio na 100 ha użytków rolnych przypada 1,46 km rowów szczegółowych.

Istotny wpływ na prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej mają rozmiary i techniczna sprawność urządzeń wodnych. Ponieważ nadmiar wód w glebie, podobnie jak ich niedobór negatywnie wpływają na jej wydajność, to tworzenie optymalnych warunków wilgotnościowych i powietrznych poprzez melioracje, dzięki którym można regulować poziom wód gruntowych oraz odpływ nadmiaru wód opadowych, staje się koniecznością. Prawidłowe funkcjonowanie systemów melioracyjnych jest

uzależnione od ich właściwej eksploatacji i konserwacji. Odpowiedzialność za właściwe utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych spoczywa na zainteresowanych właścicielach gruntów. Stan urządzeń melioracji wodnych szczegółowych na terenie gminy Nysa jest niezadowolający. Według analiz wykonanych na potrzeby sporządzenia gminnego Programu Ochrony Środowiska większość urządzeń melioracyjnych wymaga odbudowy lub modernizacji.

5.9 Cmentarze.

Na terenie gminy Nysą funkcjonują 2 cmentarze komunalne oraz 16 cmentarzy parafialnych. Zlokalizowane są w następujących miejscowościach:

a) cmentarze komunalne:

- Nysa, ul. Złotogłowska – pow. 10,63 ha;
- Nysa, ul. Mieczysława I – pow. 6,036 ha;

b) cmentarze parafialne:

- Nysa, ul. Szczecińska – 1,76 ha;
- Nysa, ul. Rodziewiczówny – 0,24 ha;
- Biała Nyska – 0,30 ha;
- Domaszkowice – 0,74 ha;
- Goświnowice – 0,40 ha;
- Hajduki Nyskie – 0,91 ha;
- Kępnica – 0,48 ha;
- Koperniki – 1,28 ha;
- Kubice – 0,46 ha;
- Lipowa – 1 ha;
- Niwnica – 0,95 ha;
- Przełęk – 0,35 ha;
- Radzikowice – 0,94 ha;
- Rusocin – 0,70 ha;
- Wierzbicice – 0,49 ha;
- Złotogłowice – 1,06 ha.

c) cmentarze nieczynne:

- Nysa, ul. Krasickiego – 2 ha;
- Nysa, ul. Al. Wojska Polskiego – 2 ha.

Łączna powierzchnia czynnych cmentarzy wynosi 28,73 ha. Szacuje się, że istniejące miejsca pochówku zaspokoją potrzeby mieszkańców gminy w perspektywie najbliższych kilkunastu lat i w związku z powyższym nie planuje się rozbudowy cmentarzy komunalnych i parafialnych, za wyjątkiem budowy nowego cmentarza w Białej Nyskiej.

Na terenie gminy nie występują grzebowiska dla zwierząt. Miejscowi rolnicy posiadają stosowne umowy na utylizację martwych zwierząt z przedsiębiorstwami spoza terenu gminy.

5.10 Obiekty obrony cywilnej.

Obrona cywilna na terenie gminy Nysa posiada sieć zabezpieczonych studni głębinowych do użycia na wypadek zagrożeń. Ich pisemny wykaz oraz zobrazowanie na rysunku Studium nie mieści się w jego kompetencjach.

Do listopada 2006 roku na terenie miasta formalnie funkcjonowały 43 budowle ochronne w postaci schronów i ukryć, które znajdowały się w częściach piwnicznych budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej, wybudowanych nierzadko przed 1940 rokiem. Kontrola przeprowadzona w listopadzie 2006 roku przez Obronę Cywilną wykazała, że rozwiązania techniczno – konstrukcyjne, funkcjonalne oraz użytkowe budowli ochronnych nie w pełni zapewniają bezpieczeństwo ludzi. Wymagają one kapitalnych remontów instalacji wodno – kanalizacyjnych, elektrycznych oraz wykonania robót przeciw wilgotnościowych. Stan techniczny oraz rozwiązania komunikacyjne nie odpowiadają obecnym wymaganiom technicznym. Tym samym wykreślono wszystkie obiekty z wykazu budowli ochronnych. Brak jednoznacznych uregulowań prawnych w zakresie budowli ochronnych, powoduje istotne utrudnienia w realizacji ustawowych zadań przez organy administracji publicznej i organy nadzoru budowlanego w odniesieniu do budowli ochronnych. W związku z powyższym po likwidacji i skreśleniu ich z wykazu budowli ochronnych na terenie miasta Nysy nie będą utrzymywane żadne budowle ochronne. Pomieszczenia po tych budowlach będą przekazywane Administratorom obiektów.

6. Obiekty i tereny chronione.

W przeznaczeniu terenów do pełnienia funkcji planistycznych należy uwzględnić ograniczenia jakie wynikają z prawnej ochrony: środowiska, zasobów przyrody i warunków życia ludzi. Należy zapewnić przewidywaną prawem ochronę wszystkim elementom środowiska i obiektów opisanych w rozdziałach nr 2 i 3 niniejszego opracowania. Istnienie na omawianym terenie infrastruktury technicznej, opisanej w rozdziale nr 6, stwarza dodatkowe ograniczenia. Wymagają one zapewnienia dodatkowych stref ochronnych oraz obszarów ograniczonego użytkowania.

6.1 Ochrona przyrodniczo – rolnicza.

Na obszarze gminy Nysa ochronie przyrodniczo – rolniczej podlegają:

- Otmuchowsko – Nyski Obszar Chronionego Krajobrazu;
- Rezerwat przyrody „Przyłęk”;
- NATURA 2000 „Forty Nyskie” (PLH 160001);
- NATURA 2000 „Jezioro Nyskie” (PLB 160002);
- NATURA 2000 „Przyłęk nad Białą Głuchotaską” (PLH160016);
- pomniki przyrody;
- tereny leśne;
- cały areal gruntów ornych, łąk i pastwisk zaliczanych do klas bonitacyjnych od I do IVa;
- grupy śródpolnej zieleni wysokiej;
- istniejące ciągi zadrzewione;

- ciągi ekosystemów wodno – łąkowych wzdłuż cieków;
- zieleń urządzone;
- gatunki roślin i zwierząt prawnie chronionych;
- złoża surowców mineralnych,

a ponadto:

Wody podziemne:

Z uwagi na przewodność hydrauliczną, wydajność potencjalną studni oraz ryzyko zagrożenia zasobów wodnych na obszarze gminy Nysa wyodrębniono, zgodnie z regionalizacją hydrogeologiczną A.S. Kleczkowskiego (1990), Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP). Jest to GZWP nr 338, określony jako „Subzbiornik Paczków – Niemodlin”, wymagający wysokiej ochrony (OWO). Zbiornik ten nie posiada jeszcze dokumentacji hydrogeologicznej określającej jego zasoby.

Na obszarze OWO należy zakazać lub ograniczyć budowę obiektów produkcyjnych stwarzających zagrożenia dla środowiska, budowy składowisk wylewisk odpadów komunalnych i przemysłowych oraz oczyszczalni ścieków, lokalizacji i eksploatacji ferm hodowlanych, stosujących technologie szczególnie uciążliwe dla środowiska oraz innej działalności gospodarczej mogącej spowodować trwałe zanieczyszczenie gruntów i wód powierzchniowych oraz podziemnych.

Wody powierzchniowe:

Zgodnie z ustawą Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 roku (Dz. U. 2012 poz. 145, ze zm.) należy przestrzegać między innymi:

- zakazu gromadzenia nieruchomości w odległości 1,5 m od krawędzi cieków;
- zakazu uprawy gruntu, sadzenia drzew lub krzewów na wałach oraz w odległości mniejszej niż 3 m od stopy wału, a także wykonywania obiektów budowlanych, kopania studni, sadzawek, dołów oraz rowów w odległości mniejszej niż 50 m od stopy wału przeciwpowodziowego po stronie odpowietrznej.

Ochrona przeciwpowodziowa:

- Dla obszarów szczególnego zagrożenia powodzią należy uwzględnić wymagania wynikające z ustawy Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 roku (Dz. U. 2012 poz. 145, ze zm.).

6.2 Ochrona kulturowa.

Na obszarze gminy Nysa ochronie kulturowej podlegają:

- pomnik historii - Zespół kościoła farnego pw. św. Jakuba i św. Agnieszki w Nysie;
- obiekty i obszary zabytkowe wpisane do rejestru zabytków;
- stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków;
- obiekty o wartościach środowiskowych i kulturowych objęte spisem konserwatorskim;
- rejony obserwacji archeologicznej – stanowiska archeologiczne udokumentowane;
- zabytki, dla których ustalono ochronę w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego;
- strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej w Nysie;

- strefa „B” ochrony konserwatorskiej dóbr kultury i zachowanych elementów zabytkowych w Nysie;
- strefa „B” ochrony elementów zabytkowych w Białej Nyskiej;
- strefa „B” ochrony elementów zabytkowych w Morowie;
- strefa „B” ochrony konserwatorskiej dóbr kultury i elementów zabytkowych w Siostrzechowicach;
- strefa „K” ochrony krajobrazu w Nysie;
- strefa „K” ochrony krajobrazu w Białej Nyskiej;
- strefa „E” ekspozycji układu – panoramy w Nysie;
- strefa „OW” obszar nawarstwień kulturowych w Nysie;
- strefa „OW” obserwacji archeologicznych w Domaszkowicach;
- strefa „OW” obserwacji archeologicznych w Radzikowicach.

6.3 Ograniczenia użytkowania terenu związane z infrastrukturą techniczną.

6.3.1. Komunikacja – strefa uciążliwości akustycznej od dróg.

Ograniczenia w zainwestowaniu na terenach o przekroczonych standardach akustycznych polegają na zakazie lokalizacji obiektów mieszkalnych lub innych wymagających ochrony przed hałasem, jeżeli wcześniej nie zostaną podjęte środki ograniczające emisję fal dźwiękowych. Przy lokalizowaniu obiektów budowlanych na terenach sąsiadujących z drogami należy uwzględnić strefy ograniczonego użytkowanie terenu, to jest:

- strefę wyłączoną z wszelkiej działalności budowlanej, wyznaczoną położeniem linii zabudowy – określoną przepisami ustawy o drogach publicznych;
- strefę uciążliwości dróg dotyczącą obiektów z pomieszczeniami na pobyt ludzi;
- strefę uciążliwości drogi wyznaczoną położeniem linii uciążliwości drogi.

Strefy ochrony wynikające z przepisów szczególnych przedstawione są w poniższej tabeli.

TABELA 81: Minimalne odległości dróg publicznych od istniejących i planowanych budynków z pomieszczeniami na pobyt ludzi (w metrach).

Typ drogi	Klasa techniczna	Obiekty mieszkaniowe i użyteczności publicznej		Budynki szpitalne i wymagające szczególnej ochrony
		jedno – kondygnacyjne	wielo – kondygnacyjne	
Krajowa regionalna	GP, G, Z	30	40	130
Wojewódzka	GP, G, Z	30	40	130
Powiatowa	G, Z, L, D	15	20	80
Gminna	G, Z, L, D	15	20	80

6.3.2. Ujęcia wody.

Na terenie gminy Nysa zostały wyznaczone bezpośrednie i pośrednie strefy ochronne ujęć wód podziemnych. Zlokalizowane są one przy:

- SUW Siostrzechowice;
- SUW Wierzbicice;

- SUW Goświnowice.

SUW Siestrzechowice:

Rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 15 grudnia 2004 r. ustanowiono strefę ochronną ujęcia wody powierzchniowej usytuowanego na lewym brzegu rzeki Białej Głucholaskiej w km 3+515 w Białej Nyskiej na potrzeby wodociągu komunalnego miasta i gminy Nysa. Ujęcie wody, chronione strefą, stanowią obiekty:

- jaz kłapowy na rzece Białej Głucholaskiej;
- ujęcie brzegowe;
- piaskownik;
- osadniki;
- pompownia I°.

Strefę ochronną ujęcia wody stanowią:

- teren ochrony bezpośredniej o powierzchni 3951,4 m² (czworokąt o wymiarach: 67,5 x 62,0 x 61,0 x 61,5 m);
- teren ochrony pośredniej o powierzchni 970 ha (w tym 221 ha na terenie gminy Nysa) wzdłuż rzek: Białej Głucholaskiej, Młynówki, Mory i Potoku Długosz w odległości około 100 – 500 m od tych cieków.

Na terenie ochrony bezpośredniej ujęcia wody należy:

- odprowadzać wody opadowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody;
- zagospodarować teren zielenią;
- odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych, przeznaczonych do użytku osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody;
- ograniczyć do niezbędnych przebywanie osób niezatrudnionych przy urządzeniach służących do poboru wody;
- teren ochrony bezpośredniej ogrodzić;
- na terenie ochrony bezpośredniej ujęcia wody zabronione jest użytkowanie gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody.

Na terenie ochrony pośredniej zabrania się wykonywania robót i czynności powodujących zmniejszenie przydatności ujmowanej wody lub wydajności ujęcia:

- wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi;
- rolniczego wykorzystania ścieków;
- przechowywania lub składowania odpadów promieniotwórczych;
- stosowania nawozów oraz środków ochrony roślin;
- mycia pojazdów mechanicznych;
- budowy autostrad oraz torów kolejowych;
- lokalizowania składowisk odpadów komunalnych lub przemysłowych;
- urządzania parkingów, obozowisk oraz kąpielisk;
- lokalizowania cmentarzy oraz grzebania zwłok zwierzęcych;
- używania samolotów do przeprowadzania zabiegów rolniczych.

SUW Wierzbicice:

Decyzją Starosty Nyskiego z dnia 12.08.2003 r. ustanowiono Wodociągom i Kanalizacji „AKWA” sp. z o.o. w Nysie strefę ochronną ujęcia wód podziemnych w Wierzbicicach, która obejmuje teren ochrony bezpośredniej dla studni nr 4, 5 i 6 o wymiarach 80,0 x 46,5 x 19,5 x 60,0 x 25,0 m, o powierzchni $F = 0,2947$ ha.

Na terenie strefy ochronnej ustalono następujące zakazy, nakazy i ograniczenia:

- a) na terenie ochrony bezpośredniej ujęcia wody podziemnej zabronić użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody.
- b) na terenie ochrony bezpośredniej ujęcia wody należy:
 - odprowadzać wody opadowe w sposób uniemożliwiający przedostanie się ich do urządzeń służących do poboru wody;
 - zagospodarować teren zielenią;
 - ograniczyć do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Terenu ochrony pośredniej nie wyznaczono ze względu na korzystną budowę geologiczną rejonu.

SUW Goświnowice:

Decyzją Wojewody Opolskiego z dnia 03.04.1995 roku ustanowiono Wodociągom i Kanalizacji „AKWA” sp. z o.o. w Nysie strefę ochronną dla ujęcia wody w miejscowości Goświnowice, obejmującą teren ochrony bezpośredniej dla:

- studni nr 3 o wymiarach 16 m x 16 m;
- studni nr 4 o wymiarach 16 m x 16 m;
- studni nr 5 o wymiarach 16 m x 16 m.

Na terenie strefy ochronnej ustalono następujące zakazy, nakazy i ograniczenia:

- ograniczyć do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych stale przy urządzeniach służących do poboru wody;
- odprowadzić wody opadowe w taki sposób, aby nie mogły się one przedostawać do urządzeń służących do poboru wody.

Terenu ochrony pośredniej wewnętrznej i zewnętrznej nie ustanawia się ze względu na korzystne warunki geologiczne.

Ponadto na terenie gminy Nysa występują strefy ochrony pośredniej Biała Nyska (Rozporządzenie Dyrektora RZGW we Wrocławiu nr 8/2009 z dnia 12.11.2009 r. zmieniające Rozporządzenie z dnia 15 grudnia 2004 r.).

6.3.3. Tereny położone w strefie ochronnej od odwiertów, gazociągów wysokiego ciśnienia i stacji redukcyjno – pomiarowych.

Na terenie gminy nie ma czynnych oraz zlikwidowanych odwiertów służących do wydobycia gazu ziemnego.

W związku z występowaniem na terenie gminy sieci gazowej wysokiego ciśnienia dla przedmiotowej sieci zgodnie z przepisami szczególnymi należy określić strefę ochronną wyznaczoną przez odległości podstawowe zgodnie z poniższą tabelą:

TABELA 82: Strefy ochronne wzdłuż gazociągów wysokiego ciśnienia.

Rodzaj obiektu terenowego	Średnica DN ≤300 Ciśnienie PN 4,0 MPa	Licząc od gazociągu do:
Miasta i zespoły wiejskich budynków mieszkalnych o zwartej zabudowie	25 m	linii zwartej zabudowy
Budynki użyteczności publicznej	35 m	granicy terenu
Budynki mieszkalne zabudowy jedno- i wielorodzinnej	20 m	rzutu budynku
Wolnostojące budynki niemieszkalne	15 m	rzutu budynku
Zakłady przemysłowe	25 m	granicy terenu
Parkingi	20 m	granicy terenu

Strefa ochronna sieci gazowej wysokiego ciśnienia stanowi obszar, w którym operator sieci gazowej jest uprawniony do zapobiegania działalności mogącej mieć negatywny wpływ na jej trwałość i prawidłową eksploatację. Ponadto ustala się obowiązek uzgodnienia z operatorem sieci gazowej lokalizacji obiektów wzdłuż strefy ochronnej oraz sposobu jej zagospodarowania.

6.3.4. Tereny położone w strefie uciążliwości od linii i urządzeń elektroenergetycznych – zagrożenie polami elektromagnetycznymi.

Na terenie gminy znajdują się fragmenty linii elektroenergetycznej o napięciu 220 kV relacji Groszowice – Ząbkowice, wzdłuż której należy uwzględniać pas technologiczny o szerokości 25 m od osi linii 220 kV (mierząc poziomo i prostopadłe do osi), dla którego obowiązują ograniczenia użytkowania jego terenu.

Dla terenów znajdujących się w pasie technologicznym obowiązują następujące ustalenia:

- nie należy lokalizować budynków mieszkalnych i lokalizować terenów przeznaczonych na stały pobyt ludzi;
- lokalizacja budowli zawierających materiały niebezpieczne pożarowo, stacji paliw i stref zagrożonych wybuchem oraz konstrukcji wysokich w bezpośrednim sąsiedztwie pasów technologicznych wymaga uzgodnienia z właścicielem linii;
- warunki lokalizacji pozostałych obiektów budowlanych wymagają każdorazowego, indywidualnego uzgodnienia z właścicielem linii;
- zabrania się sadzenia roślinności wysokiej pod linią i w odległości do 10 m od rzutu poziomego skrajnego przewodu;
- zalesienia terenów rolnych w pasie technologicznym mogą być przeprowadzone w uzgodnieniu z właścicielem linii;
- wszelkie zmiany w kwalifikacji terenu w obrębie pasa technologicznego linii i w jego bezpośrednim sąsiedztwie powinny być zaopiniowane przez właściciela linii.

Wzdłuż linii napowietrznych 110 kV ustala się strefę oddziaływania linii (pas technologiczny), obejmujący pasy terenu o szerokości ok. 15 m od osi linii, gdzie dopuszcza się użytkowanie zgodnie z przeznaczeniem z uwzględnieniem następujących ograniczeń:

- zakaz sadzenia roślinności wysokiej;

- budowa i rozbudowa budynków i budowli wymaga zachowania warunków bezpieczeństwa, w tym min. Dopuszczalnych odległości od elementów znajdujących się pod napięciem oraz zachowania wymagań dotyczących dopuszczalnego natężenia pola elektrycznego emitowanego przez linię 110 kV;
- lokalizacja budynków i budowli nie może ograniczać dostępu do stanowisk słupowych sprzętem budowlanym.

Wzdłuż napowietrznych linii elektroenergetycznych ustala się strefę ograniczonego użytkowania, tj. pasy wolne od drzew, gałęzi, konarów i krzewów o szerokości, licząc od osi linii z każdej strony: dla linii 15kV – 6 m i dla linii 0,4 kV – 3 m.

Wszelkie zmiany zagospodarowania terenu pod liniami elektroenergetycznymi 400 kV, 220 kV i 110 kV należy projektować w oparciu o przepisy odrębne.

Strefą ochronną obejmuje się również maszty telefonii cyfrowej (GSM) oraz inne instalacje radiotelekomunikacyjne. Określony areal jest ogrodzony i obejmuje obszar zależny od wysokości masztu – od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów od osi masztu. Na terenie gminy zlokalizowanych jest 9 stacji bazowych telefonii cyfrowej: 1 w Białej Nyskiej i 8 w Nysie (ulice: Rynek 6 i 8, Kaczkowskiego, Bohaterów Warszawy 3, Piłsudskiego 40, Ujejskiego 10, Grodkowska, Bema 1) oraz 2 maszty antenowe dla radiowej transmisji danych w Nysie (ulice: Grodkowska i Piłsudskiego).

6.3.5. *Cmentarze – strefa ochrony sanitarnej.*

Rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze, z dnia 25 sierpnia 1959 r. (Dz. U. Nr 52, poz. 315) podaje minimalne odległości cmentarzy od granicy terenów:

- 50 m od zabudowań mieszkalnych, jeśli posiadają one sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do niej podłączone;
- 150 m od zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących lub przechowujących artykuły żywnościowe, zakładów żywienia zbiorowego, studzien, źródeł i strumieni, z których czerpana jest woda do picia dla potrzeb gospodarczych;
- 500 m od ujęć wody o charakterze zbiorników wodnych będących źródłem zaopatrzenia sieci wodociągowej w wodę do picia.

Na omawianym terenie czynne cmentarze znajdują się w miejscowościach zwodociągowanych: Nysa, Biała Nyska, Domaszkowice, Goświnowice, Hajduki Nyskie, Kępnica, Koperniki, Kubice, Lipowa, Niwnica, Przełęk, Radzikowice, Rusocin, Wierzbicice i Złotogłowice.

6.3.6. *Obiekty wojskowe i obrony cywilnej:*

Ochronie podlegają obiekty obrony cywilnej:

- studnie zapasowe;
- obiekty wojskowe istotne dla bezpieczeństwa kraju.

Gabaryty i parametry ochronne określają właściwe organy wojskowe i obrony cywilnej.

6.3.7. *Pozostałe obiekty.*

Dla obiektów typu oczyszczalnie ścieków, składowiska odpadów komunalnych i przemysłowych, baz maszynowych, zakładów przemysłowych, ferm hodowlanych, stacji paliw płynnych – strefy ochronne

wyznaczane są indywidualnie. W bezpośrednim sąsiedztwie zajmowanym przez tereny chronione wprowadza się zakaz lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej, obiektów służby zdrowia, oświaty, sportu i rekreacji oraz innych budynków użyteczności publicznej. Wskazane jest tworzenie pasów zieleni izolacyjnej.

7. Uwarunkowania własnościowe.

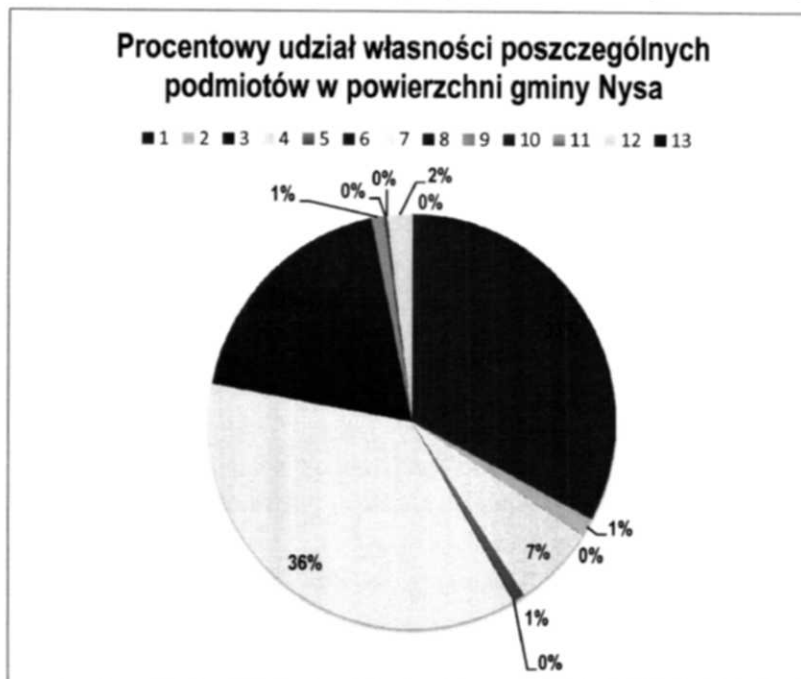
Analiza struktury własności wykazała, że zdecydowaną grupę własnościową gruntów położonych w gminie Nysa stanowią osoby fizyczne (36 %). Ich nieruchomości zajmują ponad 8,8 tys. ha. Niewiele mniej, bo 33 % powierzchni gminy (prawie 8 tys. ha), znajduje się we władaniu Skarbu Państwa i nie występuje w zbiegu z użytkownikami wieczystymi. Trzecia największa grupa to własność spółdzielni i ich związków (19 % o powierzchni ok. 4,7 tys. ha). Własność gminy bez użytkowania wieczystego stanowi tylko ok. 7 % i zajmuje ok. 1,6 tys. ha, z czego ok. 60 % znajduje się w samym mieście Nysa. Własności pozostałych podmiotów, tj.: Skarbu Państwa w zbiegu z użytkownikami wieczystymi, jednoosobowe spółki Skarbu Państwa, Gminy w zbiegu z użytkownikami wieczystymi, samorządowe osoby prawne, kościoły i związki wyznaniowe, powiatu niewystępujące w zbiegu z użytkownikami wieczystymi, województwa niewystępujące w zbiegu z użytkownikami wieczystym, spółki prawa handlowego, partie polityczne, stowarzyszenia są znikome i oscylują w granicach od 0 do 2 %.

Szczegółowe dane dotyczące struktury własności zawarte są w tabeli nr 1, która przedstawia powierzchniowy udział własności poszczególnych podmiotów w gminie wiejskiej, mieście Nysa oraz zawiera łączne zestawienie. Natomiast wykres nr 1. pokazuje procentowy udział ich własności w powierzchni całej gminy Nysa.

TABELA 83: Struktura władania gruntami na podstawie materiałów udostępnionych na OWI Opolskie w Internecie (<http://www.mapy.opolskie.pl>).

Lp.	Struktura władania gruntami	GMINA WIEJSKA		MIASTO		RAZEM	
		w m ²	w ha	w m ²	w ha	w m ²	w ha
1.	Skarbu Państwa niewystępujące w zbiegu z użytk. wieczystymi	74 696 488	7 470	5 069 042	507	79 765 530	7 977
2.	Skarbu Państwa w zbiegu z użytk. wieczystymi	1 538 696	154	1 961 950	196	3 500 646	350
3.	Jednoosobowe spółki Skarbu Państwa	1 100	0	39 927	4	41 027	4
4.	Gminy niewystępujące w zbiegu z użytk. wieczystym	6 458 154	646	9 410 795	941	15 868 949	1 587
5.	Gminy w zbiegu z użytk. wieczystymi	130 262	13	1 970 522	197	2 100 784	210
6.	Samorządowe osoby prawne	168 270	17	130 703	13	298 973	30
7.	Osoby fizyczne	82 080 047	8 208	6 001 771	600	88 081 818	8 808
8.	Spółdzielnie i ich związki	45 309 494	4 531	1 478 121	148	45 686 645	4 679
9.	Kościoły i związki wyznaniowe	2 052 908	205	377 351	38	2 430 259	243
10.	Powiatu niewystępujące w zbiegu z użytk. wieczystymi	179 214	18	306 714	30	485 928	48
11.	Województwa niewystępujące w zbiegu z użytk. wieczystym	84 501	8	66 217	7	150 718	15
12.	Spółki prawa handlowego, partie polityczne, stowarzyszenia	4 326 710	433	645 009	65	4 971 719	498
13.	Inne	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
14.	Suma	217 025 844	21 703	27 458 122	2 746	244 483 966	24 449

RYCINA 25: Procentowy udział własności poszczególnych podmiotów w powierzchni gminy Nysa.



Liczby od 1-13 odnoszą się do podmiotów władania z wyżej umieszczonej tabeli.

W niniejszej analizie posłużono się danymi z 2010 r. umieszczonymi na portalu OWI Opolskie w Internecie, które z kolei pochodzą z Powiatowych Ośrodków Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej, a w tym przypadku z ośrodka w Nysie.

8. Podsumowanie.

8.1 Wnioski.

Położenie gminy miejsko – wiejskiej Nysa w regionie jest korzystne. Oprócz walorów naturalnych duże znaczenie dla rozwoju mają przebiegające przez gminę szlaki komunikacyjne. Szczególne znaczenie mają trasy:

- nr 41: Nysa – Prudnik – Trzebina (Bartultovice);
- nr 46: Szczekociny – Częstochowa – Opole – Nysa – Kłodzko.
- linia kolejowa nr 137: Legnica – Kamieniec Ząbkowicki – Nysa — Kędzierzyn Koźle – Gliwice – Katowice.

Występujący na terenie gminy umiarkowany klimat sprzyja osadnictwu, rolnictwu i rozwojowi aktywności gospodarczych. Obszar Niziny Śląskiej i Przedgórze Sudeckie, w tym doliny rzeki Nysy Kłodzkiej jest korytarzem ekologicznym o znaczeniu krajowym. W celu ochrony wartościowej przyrodniczo doliny rzeki Nysy Kłodzkiej oraz zbiorników zaporowych: Otmuchowskiego i Nyskiego utworzono Otmuchowsko – Nyski Obszar Chronionego Krajobrazu. Ponadto na terenie gminy utworzono rezerwat przyrody „Przyłęk” i obszary NATURA 2000 „Forty Nyskie” i „Jezioro Nyskie”, występują tutaj także

pomniki przyrody oraz bardzo liczne, rzadko spotykane chronione gatunki flory i fauny. Środowisko przyrodnicze terenów zainwestowanych jest w znacznym stopniu przekształcone w procesie ich historycznego rozwoju. Niekorzystnym jego elementem jest ponadnormatywne zanieczyszczenie cieków wodnych. Miejscowe rzeki są dodatkowo źródłem cyklicznie powtarzających się gwałtownych zagrożeń powodziowych i w związku z tym oczekuje się zdecydowanych inwestycji w infrastrukturę przeciwpowodziową, zwłaszcza w postaci budowy kanału ulgi dla miasta Nysy. Problemem dla środowiska jest także uciążliwy, tranzytowy ruch pojazdów w centralnych rejonach miasta. Poprawę tego stanu upatruje się w planowanych inwestycjach w infrastrukturę drogową, w tym przede wszystkim w budowie obwodnicy Nysy w ciągu dróg krajowych nr: 41 i 46. Wartościowe zasoby środowiska kulturowego, a w szczególności zabytkowy układ przestrzenny miasta jest obecnie częściowo zdegradowany. Rewaloryzacji wymagają najcenniejsze obiekty zabytkowe. Ogółem na terenie gminy 105 obiektów znajduje się w rejestrze zabytków, a 509 figuruje w spisie konserwatorskim. W celu prowadzenia skutecznej ochrony wartości kulturowych wyznaczono także strefy ochrony konserwatorskiej.

Na obszarze 218 km² zamieszkuje około 60 tysięcy mieszkańców, co daje średnią gęstość zaludnienia na poziomie 276 osób/km². Jest to typowy wskaźnik dla gmin miejsko – wiejskich z dużym ośrodkiem miejskim. Gminę Nysza zamieszkuje jeszcze stosunkowo młoda demograficznie społeczność. Ponad 18 % zameldowanych mieszkańców nie ukończyło jeszcze 18 roku życia. Jednakże od blisko 10 lat postępują negatywne procesy demograficzne. Przyrost naturalny od lat jest ujemny i obecnie wynosi – 0,7 ‰. Z bilansu migracji wynika, że więcej osób opuszcza gminę niż do niej napływa (–2,5 ‰). Współczynnik obciążenia demograficznego, to jest stosunek ludności w wieku nieprodukcyjnym do liczebności wieku produkcyjnego wynosi 0,52.

Pod względem struktury gospodarczej gmina Nysza zaliczana jest do rolniczo – przemysłowych, a samo miasto jest ośrodkiem usługowo – przemysłowym. Gospodarka rolna pełni pierwszoplanową rolę na terenach wiejskich. Miasto odgrywa ważną rolę w systemie obsługi mieszkańców sąsiednich gmin, co wynika z pełnionej roli ośrodka powiatowego oraz centrum usługowego o znaczeniu ponadlokalnym. Transformacja systemowa w Polsce wymusiła szereg zmian, które niekorzystnie odbiły się na gminie, a zwłaszcza mieście Nysa. Ograniczenie produkcji przez największe zakłady produkcyjne w mieście spowodowały wzrost bezrobocia. Wskutek powyższego realne dochody części mieszkańców gminy obniżyły się w stosunku do lat 70 – tych i 80 – tych XX wieku. Szansą na poprawę bytu robotników oraz kooperantów upadłych przedsiębiorstw są inwestycje zewnętrzne oraz system wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym finansowany przez Europejski Fundusz Społeczny w ramach członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Jednocześnie prężnie rozwija się sektor usług. Sprywatyzowano handel oraz inne branże usługowe. Struktura i rozmieszczenie usług publicznych i nierynkowych jest wystarczająca z punktu widzenia potrzeb. To właśnie stale rozwijający się sektor usługowy oraz zmodernizowane zakłady produkcyjne, a także nowo powstałe zakłady przemysłowe dają znaczącą część miejsc pracy. Pozostała grupa pracujących znajduje zatrudnienie poza granicami gminy, zwłaszcza w zakładach przemysłowych zlokalizowanych na terenie pobliskich miast. Niekorzystnym, nasilającym się zjawiskiem jest emigracja zarobkowa za granicę, zwłaszcza przez najmłodszą grupę osób w wieku produkcyjnym. Powyższe decyduje, że gmina nie jest zagrożona bezrobociem strukturalnym. Obecny wskaźnik bezrobocia kształtuje się na zbliżonym poziomie w stosunku do innych gmin województwa opolskiego. Standard życia jest zróżnicowany i nie można go jednoznacznie określić. Średni dochód na 1 mieszkańca kształtował się w 2005 roku na poziomie 2000 złotych brutto i był na przeciętnym poziomie w

porównaniu z innymi samorządami województwa. Dla inwestujących przedsiębiorców gmina oferuje ulgi podatkowe, obecne i planowane rezerwy terenowe dla wprowadzenia nowych obiektów produkcyjnych i usługowych. Ponadto gmina posiada nadwyżki energii elektrycznej, ciepłej oraz wody i wolne moce przerobowe oczyszczalni ścieków, co stwarza dobre warunki dla wprowadzenia nowych inwestycji. W zachodniej części gminy, położonej na brzegu Jeziora Nyskiego, wskazany jest dalszy rozwój funkcji turystyczno – rekreacyjnych. W północnych rejonach gminy uwarunkowania naturalne umożliwiają alternatywne pozyskiwanie energii na bazie farm wiatrowych.

Standard zamieszkania w gminie jest zróżnicowany. Występują znaczne dysproporcje w poszczególnych częściach miasta, co dotyczy zwłaszcza obszaru Śródmieścia. Gmina dysponuje znacznymi rezerwami terenowymi dla wprowadzenia nowej zabudowy mieszkaniowej, jednak nie przekłada się to jeszcze na zwiększenie ruchu budowlanego. W związku z powyższym oczekuje się dalszego rozwoju infrastruktury technicznej, a szczególnie modernizacji szlaków komunikacyjnych, sieci wodociągowej i budowy sieci kanalizacyjnej. Pożądane jest wykorzystanie niezagospodarowanych, wolnych od zabudowy przestrzeni w obrębie południowej części miasta. Zespoły wieloblokowej zabudowy wielorodzinnej z ubogim programem usług towarzyszących i urządzonych zespołów zieleni wymagają gruntownej modernizacji i uzupełnienia obiektami usługowymi oraz rekreacyjnymi w trwałej zabudowie o wysokich walorach estetyczno – użytkowych. Wskazana jest także kontynuacja budowy nowoczesnych i estetycznych osi spacerowo – usługowych w mieście oraz uporządkowanie terenów zielonych na obszarach wiejskich, przede wszystkim zdegradowanych, zabytkowych założeń parkowych. Obszary te wymagają opracowania programów rewitalizacyjnych, na podstawie których można przeprowadzić szereg niezbędnych inwestycji współfinansowanych przez fundusze pochodzące z Unii Europejskiej.

Należy nadmienić, że gmina posiada szereg opracowanych dokumentów o randze planistycznej i strategicznej (między innymi: miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, ocena aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, program ochrony środowiska, plan gospodarki odpadami), ujmujących szczegółowy program rozwoju miasta w perspektywie najbliższych kilkunastu lat w kontekście: gospodarki przestrzennej, ochrony wartości kulturowych, infrastruktury społecznej i technicznej oraz aktywności gospodarczych.

8.2 Strategia Rozwoju Gminy Nysa na lata 2004 – 2015.

„Strategia Rozwoju Gminy Nysa na lata 2004 – 2015” przyjęta uchwałą nr XXXI/543/04 Rady Miejskiej w Nysie z dnia 29 grudnia 2004 roku jest dokumentem określającym kierunki rozwoju Gminy w zmieniających się warunkach zewnętrznych i wewnętrznych. Wskazuje drogę funkcjonowania Gminy w strukturach Unii Europejskiej. Projekt Strategii Rozwoju Gminy Nysa poddano konsultacjom społecznym, podczas których mieszkańcy miasta, organizacje pozarządowe i przedsiębiorcy mieli możliwość zapoznania się z dokumentem oraz okazję do wyrażenia opinii i wskazania tematów. Szczegółowa analiza potencjału rozwojowego Gminy, celów i priorytetów oraz wyniki przeprowadzonych z mieszkańcami konsultacji społecznych posłużyły do określenia misji Gminy, którą wyrażono słowami:

Obecnie trwają prace nad aktualizacją Strategii Rozwoju gminy Nysa na lata 2014-2023.

„Gmina Nysa przestrzenią atrakcyjną dla inwestycji, zamieszkania i wypoczynku”.

Strategia Rozwoju Gminy Nysa jest spójna z rządowymi i regionalnymi dokumentami programowymi oraz spełnia wymogi polityk Wspólnoty Europejskiej. Priorytety Gminy są zgodne z

sześcioma narodowymi strategiami przede wszystkim w obszarze: rozwoju zasobów ludzkich i zatrudnienia, wspierania konkurencyjności przedsiębiorstw i usług, wspierania obszarów wymagających aktywizacji, wzmocnienia potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałania marginalizacji obszarów.

Zawarta w Strategii analiza SWOT w następujący sposób identyfikuje słabe strony oraz zagrożenia, których rozwiązania upatruje się między innymi w sprawnie funkcjonującej polityce przestrzennej samorządu:

Słabe strony:

- brak pełnej infrastruktury technicznej na wsi (sieć kanalizacyjna i gazowa);
- niewystarczająca baza sportowo – rekreacyjna;
- zły stan techniczny infrastruktury transportowej;
- brak kompleksowo przygotowanych terenów inwestycyjnych;
- brak odpowiedniej infrastruktury turystycznej, w tym bazy noclegowej;
- rozdrobnione gospodarstwa rolne;
- niewystarczające pokrycie obszarów gminy planami zagospodarowania przestrzennego;
- niski stopień zalesienia;
- mały udział gruntów zmeliorowanych;
- brak obwodnic miejscowości gminnych i miasta Nysa;
- brak miejsc parkingowych w mieście Nysa.

Zagrożenia:

- brak kanału ulgi dla zbiornika retencyjnego;
- wały powodziowe rzek Nysy Kłodzkiej i Białej Głuchołaskiej nie odpowiadają wymaganej klasie (zgodnie ze Studium ochrony przed powodzią zlewni rzeki Nysy Kłodzkiej poniżej wodowskazu Bardo);
- urządzenia Zbiornika Nysa wymagają modernizacji, gdyż nie odpowiadają wymogom I klasy dla budowli hydrotechnicznych;
- mała liczba turystów krajowych i zagranicznych;
- brak wystarczającej bazy noclegowej dla ruchu turystycznego;
- brak napływu kapitału inwestycyjnego;
- zbyt niski wzrost gospodarczy dla zapewnienia odpowiedniego tempa tworzenia miejsc pracy.

Biorąc pod uwagę wyniki analizy SWOT, opracowano układ priorytetów i celów strategicznych, a także celów operacyjnych, które mają zagwarantować poprawność realizacji działań zmierzających do spełnienia wyznaczonej misji:

PRIORYTET I: Wzmocnienie konkurencyjności gospodarki:

Cele strategiczne:

I.1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju:

Cele operacyjne:

- 1) Kompleksowe uzbrojenie i zagospodarowanie terenów inwestycyjnych.
- 2) Rewitalizację obszarów przemysłowych i powojkowych.
- 3) Uporządkowanie gospodarki odpadami.

I.2. Poprawa komunikacji i współpracy regionalnej i ponadregionalnej:

Cele operacyjne:

- 1) Zwiększenie dostępności komunikacyjnej.

- 2) Inicjowanie współpracy dla ożywienia gospodarczego.

PRIORYTET II: Poprawa standardu życia mieszkańców:**Cele strategiczne:**

II.1. Zmniejszenie bezrobocia:

Cele operacyjne:

- 1) Wspieranie tworzenia miejsc pracy i rozwój przedsiębiorczości.
- 2) Aktywizacja edukacyjno – zawodowa mieszkańców.

II.2. Rozwój funkcjonalnych usług społecznych:

Cele operacyjne:

- 1) Poprawa infrastruktury społecznej.
- 2) Poprawa warunków zamieszkania.
- 3) Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.
- 4) Rozwijanie współpracy ponadregionalnej.

II.3. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa:

Cele operacyjne:

- 1) Przeciwdziałanie zagrożeniom i patologiom.
- 2) Wzmocnienie i modernizacja systemu przeciwdziałania klęskom żywiołowym

PRIORYTET III: Rozwój i promocja turystyki:**Cele strategiczne:**

III.1. Rozwój bazy turystycznej:

Cele operacyjne:

- 1) Modernizacja i rozwój infrastruktury turystycznej.
- 2) Wykreowanie produktów turystycznych.

III.2. Rewitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego i wykorzystanie walorów przyrodniczych dla celów turystycznych:

Cele operacyjne:

- 1) Rozwój systemu obszarów chronionych.
- 2) Renowacja i adaptacja zabytków dla potrzeb turystyki.

PRIORYTET IV: Aktywizacja obszarów wiejskich:**Cele strategiczne:**

IV.1. Wspieranie wielofunkcyjnego rozwoju wsi:

Cele operacyjne:

- 1) Ulepszenie i rozwój istniejącego potencjału sektora rolniczego.
- 2) Wprowadzanie alternatywnych działalności na terenach wiejskich.

IV.2. Rozwój funkcjonalnych usług społecznych:

Cele operacyjne:

- 1) Realizacja programu Odnowa Wsi i ochrony dziedzictwa kulturowego.

KZEWUDNICZĄCY RĄDY
Foliks Kamiénik

LITERATURA

- Absalon D., Jankowski T., Leśniok M., *Komentarz do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000, arkusz M-33-59-A, Ziębice*, Uniwersytet Śląski 1998.
- Absalon D., Jankowski T., Leśniok M., *Komentarz do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000, arkusz M-33-59-B, Skoroszyce*, Uniwersytet Śląski 1998.
- Absalon D., Jankowski T., Leśniok M., *Komentarz do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000, arkusz M-33-59-C, Otmuchów*, Uniwersytet Śląski 1998.
- Absalon D., Jankowski T., Leśniok M., *Komentarz do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000, arkusz M-33-59-D, Nysa*, Uniwersytet Śląski 1998.
- Absalon D., Jankowski T., Leśniok M., Witka S., *Komentarz do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000, arkusz M-33-59-B, Skoroszyce*, Uniwersytet Śląski 1997.
- Absalon D., Jankowski T., Leśniok M., Witka S., *Komentarz do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000, arkusz M-33-59-D, Nysa*, Uniwersytet Śląski 1997.
- ARPLAN sp. z o.o., **Biuro Urbanistyczno – Architektoniczne**, zespół autorski, *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Nysa*, Nysa 2003.
- ATMOTERM – EKOURBIS sp. z o.o., zespół autorski, *Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Nysa na lata 2004 – 2014*, Częstochowa 2004.
- ATMOTERM – EKOURBIS sp. z o.o., zespół autorski, *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nysa na lata 2004 – 2014*, Częstochowa 2004.
- Baraniecki L., Bieroński J., Kuźniewski E., Pawlak W., *Komentarz do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000, arkusz M-33-59-A, Ziębice*, Uniwersytet Wrocławski 1997.
- Baraniecki L., Bieroński J., Kuźniewski E., Pawlak W., *Komentarz do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000, arkusz M-33-59-C, Otmuchów*, Uniwersytet Wrocławski 1997.
- Ecosystem Projekt, Badora K., *Opracowanie ekofizjograficzne obszaru wiejskiego gminy Nysa do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego*, Nysa 2004.
- Energoprojekt – Katowice SA, zespół projektowy, *Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Nysa*, Katowice 2000.
- Kondracki J., *Geografia regionalna Polski*, Warszawa 2000.
- Ministerstwo Środowiska, zespół redakcyjny, *II Polityka Ekologiczna Państwa*, Warszawa 2000.
- Państwowy Instytut Geologiczny, *Objaśnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski 1:50000, arkusz Otmuchów (903)*, Warszawa 2004.
- Państwowy Instytut Geologiczny, *Objaśnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski 1:50000, arkusz Nysa (904)*, Warszawa 2004.
- Państwowy Instytut Geologiczny, *Objaśnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski 1:50000, arkusz Skoroszyce (871)*, Warszawa 2004.
- Państwowy Instytut Geologiczny, *Objaśnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski 1:50000, arkusz Ziębice (870)*, Warszawa 2004.
- Państwowy Instytut Geologiczny, *Mapa Hydrogeologiczna Polski 1:50000, arkusz Otmuchów (903)*, Warszawa 2000.
- Państwowy Instytut Geologiczny, *Mapa Hydrogeologiczna Polski 1:50000, arkusz Nysa (904)*, Warszawa 2002.
- Państwowy Instytut Geologiczny, *Mapa Hydrogeologiczna Polski 1:50000, arkusz Skoroszyce (871)*, Warszawa 1998.

- Państwowy Instytut Geologiczny, *Mapa Hydrogeologiczna Polski 1:50000, arkusz Ziębice (870)*, Warszawa 1997.
- PLAN, *Mapa Turystyczna 1:275000 Dolny Śląsk, Lasy Regionalnej Dyrekcji Lasów państwowych we Wrocławiu*, Jelenia Góra – Wrocław 2004.
- PLAN, *Mapa Turystyczna 1:11000 Nysa – plan miasta*, Wrocław 2006.
- PLAN, *Mapa Turystyczna 1:75000 Ziemia Nyska – Powiat Nyski*, Wrocław 2005.
- Starostwo Powiatowe w Nysie, zespół autorski, *Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nyskiego*, Nysa 2003.
- Starostwo Powiatowe w Nysie, zespół autorski, *Strategia Rozwoju Wspólnoty Międzygminno – Powiatowej Ziemi Nyskiej na lata 2004 – 2015*, Nysa 2004.
- Uniwersytet Opolski, Katedra Ochrony Powierzchni Ziemi, zespół autorski, *Walory przyrodnicze Miasta i Gminy Nysa*, Opole 1999.
- Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, zespół autorski, *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego*, Opole 2002.
- Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, zespół autorski, *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego*, Opole 2005.
- Urząd Miejski w Nysie, *Strategia Rozwoju Gminy Nysa na lata 2004 – 2015*, Nysa 2004.
- Urząd Statystyczny w Opolu, *Podstawowe informacje ze spisów powszechnych, gmina miejsko – wiejska Nysa*, Opole 2002.
- Urząd Statystyczny w Opolu, *Rocznik Statystyczny Województwa Opolskiego 2000*, Opole 2000.
- Urząd Statystyczny w Opolu, *Rocznik Statystyczny Województwa Opolskiego 2003*, Opole 2003.
- Urząd Statystyczny w Opolu, *Województwo Opolskie 2004*, Opole 2004.
- Urząd Statystyczny w Opolu, *Województwo Opolskie 2005*, Opole 2005.
- Urząd Statystyczny w Opolu, *Województwo Opolskie 2006*, Opole 2006.
- Urząd Statystyczny w Opolu, *Województwo Opolskie 2007*, Opole 2007.
- Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.
- Zarząd Województwa Opolskiego, zespół projektowy, *Program Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010*, Opole 2003.
- EUROEKSPERT, Biuro Konsultingowo-Doradcze, zespół projektowy, *Studium Rozwoju Komunikacyjnego w Zakresie Modelowania Ruchu Wewnętrzznego w Mieście Nysa*, Chorzów 2008.
- EUROTEST, Instytut Usług Marketingowych, zespół projektowy, *Analiza skutków i wpływu lokalizacji wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 mkw. Na terenie miasta Nysy na istniejącą sieć handlowa, rynek pracy, komunikację oraz zaspokojenie potrzeb i interesów mieszkańców*, Gdańsk 2008.
- mgr inż. Franciszek Wiśniewski, *Koncepcja wskazania i wykorzystania zasobów wód geotermalnych na obszarze gminy i powiatu nyskiego*, Nysa 2002.
- POLSKA AKADEMIA NAUK, Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią, Zakład Energii Odnawialnej, zespół projektowy pod kierownictwem dr inż. Wiesława Bujakowskiego, *Ocena Warunków Hydrotermalnych dla Obszaru Powiatu Nyskiego ze Szczególnym Uwzględnieniem Gminy Nysa*, Kraków 2004.